

Terenska nastava Glazbene kulture u primarnom obrazovanju

Vučković, Karla

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:482358>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-31**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

KARLA VUČKOVIĆ

**TERENSKA NASTAVA GLAZBENE KULTURE
U PRIMARNOM OBRAZOVANJU**

Diplomski rad

Pula, ožujak 2024.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

KARLA VUČKOVIĆ

**TERENSKA NASTAVA GLAZBENE KULTURE
U PRIMARNOM OBRAZOVANJU**

Diplomski rad

JMBAG: 0303077007, redovita studentica

Studijski smjer: Integrirani preddiplomski i diplomski učiteljski studij

Predmet: Metodika glazbene kulture III

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Znanost o umjetnosti

Znanstvena grana: Muzikologija i etnomuzikologija

Mentor: izv. prof. dr. sc. Ivana Paula Gortan-Carlin

Pula, ožujak 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana **Karla Vučković**, kandidat za **magistru primarnog obrazovanja**, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli _____ 2024.godine

IZJAVA o korištenju autorskog djela

Ja, **Karla Vučković** dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Terenska nastava glazbene kulture u primarnom obrazovanju“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladbu sa Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli _____ 2024.

Potpis

ZAHVALA

Zahvaljujem profesoricu i mentorici izv. prof. dr. sc. Ivana Paula Gortan-Carlin na njezinom strpljenju i pomoći za vrijeme pisanja diplomskog rada.

Hvala mojoj obitelji na poticaju za upis i podršku tijekom studija.

Hvala mojim kolegicama i kolegi na podršci i prijateljstvu, zajedničkom veselju i slozi.

Hvala svim profesorima i profesoricama koji su izgradili moje potencijale.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. O TERENSKOJ NASTAVI	2
3. UTJECAJ SLUŠANJA GLAZBE NA EMOCIONALNO RASPOLOŽENJE	8
4. ISKUSTVENI DOŽIVLJAJ	13
4.1. Uranjanje u doživljaj	14
4.2. Ekonomija doživljaja u glazbi	15
4.3. Estetička definicija umjetnosti	17
4.4. Estetička svojstva	18
4.5. Važnost ekonomije doživljaja glazbe	18
5. GLAZBENA TERENSKA NASTAVA (IZBOR) ZA UČENIKE RAZREDNE NASTAVE	20
5.1. Edukacijski koncert: Beethoven za 5	21
5.2. Balet: Pinocchio	23
5.3. Kazališna predstava: Regoč	24
5.4. Koncert ženskog pjevačkog zbora HNK Split	25
5.5. Balet: Orašar	26
5.6. Koncert gudačkog orkestra	27
5.7. Balet: Mačak u čizmama	28
5.8. Koncert dječjeg zbora „Zdravo maleni“	30
5.9. Predstava: Vještica Hillary ide u operu	30
5.10. Balet: Labuđe jezero	31
6. ISTRAŽIVANJE ZASTUPLJENOSTI PROVOĐENJA GLAZBENE TERENSKE NASTAVE U OSNOVNIM ŠKOLAMA REPUBLIKE HRVATSKE	33
6.1. Predmet istraživanja	33
6.2. Cilj istraživanja	34
6.3. Zadatci istraživanja	34
6.4. Hipoteze	34
6.5. Postupak i instrumenti istraživanja	34
6.6. Osobnosti uzoraka istraživanja	35
7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	37
8. ZAKLJUČAK	48
9. POPIS LITERATURE	49
SAŽETAK	52
ABSTRACT	53

1. UVOD

U ovom se radu obrađuje tematika vezana uz terensku nastavu glazbene kulture u primarnom obrazovanju. Glazba ima važnu ulogu u osobnom životu, a posebice u odgoju jer utječe na psihofizički razvoj djece, što stvara potrebu za kontinuiranim istraživanjem unapređenja glazbenih kompetencija nastavnika.

Ona je sastavni dio svakodnevnice svakog pojedinca. Prisutna je u filmovima, reklamama, na proslavama, u trgovinama, na televiziji i slično.

U životu djeteta prisutna je od samog rođenja. Roditelji koriste glazbu kako bi umirili dijete i iskazali ljubav. Majke pjevuše dojenčadi, njišu ih i poskakuju u određenom ritmu. Tijekom razvoja djeteta glazba je i dalje prisutna u mnogim životnim situacijama. U predškolskom odgoju glazbene brojalice i pjesme služe za razvijanje pamćenja i usvajanje novih pojmova, prisutna je u igri, a vrlo često djeca sama izmišljaju svoje pjesmice te na taj način razvijaju kreativnost. Djeca u glazbi pronalaze utjehu, sklapaju prijateljstva, kreiraju vlastitu osobnost i odrastaju, zato ima veliku ulogu u razvoju čovjeka. Ona utječe na kreativnost, koncentraciju, kognitivni razvoj i emocionalni razvoj, društveni razvoj, motoričke sposobnosti te apstraktno mišljenje.

Prema Kurikulumu za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i glazbene umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 7/2019.), cilj je nastave Glazbene kulture odgojiti i obrazovati slušatelje kako bi glazbenu umjetnost i stvaralaštvo mogli doživljavati i vrednovati na temelju vlastitih znanja i stavova. Učenici na kraju osnovnoškolskog obrazovanja moraju biti kompetentni za kritično vrednovanje glazbe te prihvaćati različita glazbena iskustva. Kako bi učenici što bolje stekli sposobnosti, znanja i vještine i stvorili nove načine učenja, nastava se ne bi smjela temeljiti samo na programskom zatvorenom tipu nastave koja se sastoji od frontalnog oblika rada, već bi trebala uključivati i projektnu nastavu pomoću koje učenici ostvaruju nove načine učenja, prikupljaju podatke te povezuju život, rad i učenje kroz iskustvo.

2. O TERENSKOJ NASTAVI

Hrvatsko školstvo prolazi kroz promjene koje zahtijevaju nove stvaralačke odgovore i rješenja u pedagoškoj praksi s obzirom na potrebe učenika. Taj proces stvara potrebu za kvalitetnijim i boljim radom pa tako i za učinkovitijom nastavom, kako u školi, tako i izvan škole. S obzirom na današnje navike učenika, terenska nastava je baš iz tog razloga zanimljiva jer se češćim izlascima izvan učionice može realnije uočiti kakvoća tj. zastarjelost učioničke nastave i sukladno tome prilagoditi potrebama današnjih učenika. Izvanškolska sredina jedan je od izvora znanja pomoću kojih učenicima možemo približiti školske sadržaje. Čimbenici kao što su iskustvo, izvorna stvarnost i istraživanje prilikom učenja igraju veliku ulogu u stvaranju motivacije i interesa učenika za učenje. Terenskom nastavom može se obuhvatiti korelaciju više predmeta te samim time poboljšati sam proces učenja.

Lukša, Žamarija, Dragić Runjak i Sinković (2014.) prema Stella (2000.) navode da „stjecanje znanja na razini usvajanja činjenica i generalizacija nije dostatno za život već bi učenike trebalo osposobiti za razumijevanje i otkrivanje svijeta u kojem žive tj. treba stvoriti motivirane i osposobljene osobe spremne za cjeloživotno učenje. Zbog toga bi najvažniji zadatak škole trebao biti naučiti učenike kako učiti.“ (2004:71)

Lukša, Žamarija, Dragić Runjak i Sinković (2014:71) navode da su temeljne zadaće izvanučioničke nastave sljedeće:

- povezivanje, primjena i u praktičnom radu, provjeravanje znanja koje je stečeno u učionici s potrebama rada u praksi
- snalaženje u novim (prirodnijim) okolnostima učenja i nastave, tj. učenje u neposrednoj životnoj praksi
- upoznavanje novih (izvanučioničkih) čimbenika učenja i nastave, koji bitno utječu na rezultat učenja
- navikavanje učenika na primarne izvore znanja, na izvanučioničke oblike Komuniciranja među subjektivnim čimbenicima nastave: učitelj – učenik
- upoznavanje učenika s radnim pretpostavkama i drugim uvjetima za samostalno učenje.

Naziv terenska nastava nov je pojam u pedagoškoj literaturi iako je potreba za njenim provođenjem uvijek bila ista te ima bogatu povijest provođenja u osnovnim i srednjim školama. Nekada je provođena pod nazivom "praktične vježbe".

Terenska nastava je poveznica između stvarnog života i škole i sastavni je dio odgoja i obrazovanja te specifično osmišljen proces provođenja učenja koji se odvija izvan školske ustanove. Nastavni sadržaji postaju vidljivi i opipljivi, što učenicima omogućava lakše pamćenje. Neke od prednosti terenske nastave su: timski rad, istraživačko učenje, opipljivost i raznolikost sadržaja te samo dulje pamćenje nastavnog sadržaja koji je zorno prikazan.

„Dakle, terenska je nastava vrsta nastave koja se ostvaruje izvan učionice i izvan škole (na terenu - na otvorenom). S obzirom na cilj i specifične zadaće, sadržaj, prostor, mjesto, organizaciju rada, sredstva, a na temelju toga i na neplanirane izvore znanja, suradnike i objektivne čimbenike (vremenske uvjete, slučajne događaje i ostale objektivne okolnosti) terenska nastava je izrazito dijalektičan pedagoški proces koji se ostvaruje, uglavnom u procesu rada“. (Skok, 2002:179)

Terenska nastava određena je pravilnikom o izvođenju izleta, ekskurzija i ostalih odgojno-obrazovnih aktivnosti izvan škole. Planira se godišnjim planom i programom rada školske ustanove ili školskim kurikulumom za svaki razredni odjel.

Svrha terenske nastave bila bi povezivanje, primjena i u praktičnom radu provjeravanje znanja koje je stečeno u učionici, snalaženje u novim uvjetima učenja, navikavanje učenika na izvanučioničke primarne izvore znanja te vlastito istraživanje i učenje kroz praktičan rad, a zajedničke pedagoške specifičnosti svih vrsta izvanučioničke nastave očituju se u ciljevima, zadaćama, sadržaju, organizaciji takvog oblika nastave, nastavnim metodama, nastavnim sredstvima i pomagalima te evaluaciji.

(Skok, 2002:184)

Učitelj koji vodi učenike na terensku nastavu izrađuje izvedbeni plan i program koji obuhvaća odgojno-obrazovne ciljeve, ishode učenja, nastavna sredstva, oblike rada te metode i postupke istraživanja, međupredmetne teme, oblike praćenja i načine vrednovanja. Taj pravilnik donosi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.

Pravilnik o izvođenju izleta, ekskurzija i drugih odgojno-obrazovnih aktivnosti izvan škole

MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I SPORTA

1280

Na temelju članka 37. stavka 3. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi («Narodne novine», broj 87/08., 86/09., 92/10., 105/10. – ispravak, 90/11., 16/12., 86/12. i 94/13.), ministar znanosti, obrazovanja i sporta donosi

PRAVILNIK

O IZVOĐENJU IZLETA, EKSKURZIJA I DRUGIH ODGOJNO-OBRAZOVNIH AKTIVNOSTI IZVAN ŠKOLE

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Slika 1. Pravilnik o izvođenju izleta, ekskurzija i drugih odgojno-obrazovnih aktivnosti izvan škole (Narodne novine; NN67/2014.)

U pravilniku o izvođenju izletu, ekskurzija i drugih odgojno-obrazovnih aktivnosti izvan škole u članku (1) navedene su sljedeće odredbe:

Odredba (1) koja propisuje pravilnik o načinima i obavezama korisnika i davatelja usluga za izlete i ekskurzije.

Odredba (2) propisuje i opisuje vrste izvanučioničkih nastava u koje spadaju; školski izlet, školska ekskurzija, terenska nastava, škola u prirodi, školska plivanja i posjeti.

Odredba (3) pobliže određuje korisnike i davatelje usluga te njihove obaveze.

Jurjević i dr. (2017.) navode da je za sve oblike izvanučioničke nastave potrebno prikupiti pristanak dvije trećine roditelja učenika razrednog odjela. U suprotnom izvanučionička nastava se ne provodi.

PRIVOLA (SUGLASNOST)

a _____ dajem izjavu o suglasnosti za moje dijete/štićenika (u
(ime i prezime roditelja/skrbnika)daljnjem tekstu: učenik) _____, učenik/ca _____ razreda.
(ime i prezime učenika/ce)

1. SUGLASAN SAM / NISAM SUGLASAN (**zaokružiti**) da učenik ide na terensku nastavu planiranu školskim kurikulumom u Zagreb – Hrvatska narodna banka, 13. ožujka 2020 godine. Voditeljica terenske nastave je Zdenka Marton, predmetni nastavnik Bankarstva i osiguranja. Pratitelj je nastavnik stručnih predmeta.
 2. SUGLASAN SAM / NISAM SUGLASAN (**zaokružiti**) s aktivnostima koje se provode u organizaciji terenske nastave (iznošenje osnovnih osobnih podataka – ime i prezime, dob, razred, fotografija profila, kreiranje radova i materijala te njihovo objavljivanje).
 3. SUGLASAN SAM (**odabrati** DA ili NE) s fotografiranjem učenika i njegovih radova te objavljivanjem tih fotografija:
 - a) u Godišnjaku Srednje škole Novska – TIN, DA NE
 - b) na web stranici škole <http://www.ss-novska.hr/> DA NE
 - c) na facebook stranici škole: <https://bit.ly/2xrUMUA> DA NE
 - d) u filmu o školi koji će biti objavljen na You Tubeu DA NE
 - e) u ostalim javnim glasilima DA NE
 - f) na školskim, županijskim i državnim stručnim seminarima DA NE
- a u svrhu dokazivanja sudjelovanja u aktivnostima terenske nastave te promociji aktivnosti koje provodi škola.

Slika.2. Izjava o davanju privole za obradu osobnih podataka

Terenska nastava može biti jednosatna ili višesatna, poludnevna, jednodnevna i višednevna s obzirom na vremenske okvire trajanja. S obzirom na broj uključenih predmeta, može biti jednopredmetna ili višepredmetna. Kod višepredmetne terenske nastave najčešće se radi o korelaciji među nastavnim predmetima te se koristi mogućnost interdisciplinarnoga povezivanja sadržaja različitih predmeta, što olakšava učenje.

U sklopu terenske nastave postoje sljedeći načini praćenja i vrednovanja aktivnosti učenika, a to su :

- prezentacije/videozapisi
- plakati i mentalne mape
- kvizovi
- križaljke
- nastavni listići
- izložba materijala
- evaluacijski upitnik.

Suvremenost nastave glazbene kulture ogleda se u pedagoškom konceptu glazbenih aktivnosti. Iz tog razloga nastava glazbene kulture treba se odnositi na upoznavanje glazbe kao takve, a ne na upoznavanje činjenica o glazbi. Kako bi nastava glazbene kulture bila uspješna i suvremena, valja spojiti nastavne sadržaje s iskustvenim učenjem kroz terensku nastavu.

Shematski prikaz prednosti i nedostataka terenske nastave

PREDNOSTI	NEDOSTATCI
- timski rad	- nedostatak sredstava
- raznolikost sadržaja	- udaljenost od gradskih središta
- dulje pamćenje sadržaja	- ograničenost prijevoza
- zabavnije učenje	
- istraživačko učenje	
- iskustveno učenje	

Izvor: Marton, Z. (2020.) *Izvanučionička nastava*, pristupljeno 13.1.2024.

https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/PrezentacijeWebinara/Prezentacije-2-2020/19_2_15h.pdf

Kroz terensku nastavu glazbene kulture i posjet različitim institucijama kao što HNK i Dvorana Vatroslava Lisinskog, učenici imaju direktan kontakt s glazbom, razvijaju kreativnost , upoznaju kulturu i svijet, uče se strpljenju i načinima ponašanja u takvim institucijama.

U Hrvatskoj djeluje sedam Hrvatskih narodnih kazališta, a to su: HNK Ivan pl. Zajc Rijeka, HNK Split, HNK Osijek, HNK Šibenik, HNK Varaždin, HNK Zagreb i HNK Zadar.

Slika 3. Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu

Slika 4. Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog

Osim hrvatskih narodnih kazališta u gradovima diljem Hrvatske djeluju i druge kazališne kuće, primjerice Istarsko narodno kazalište i Teatar naranča u Puli.

3. UTJECAJ SLUŠANJA GLAZBE NA EMOCIONALNO RASPOLOŽENJE

Glazba je sastavni dio života svakog čovjeka te se s njom susrećemo od ranog djetinjstva. Ona je sastavni dio poučavanja emocionalnog razvoja kod djece. Dijete svoje emocije prvi puta povezuje s glazbom u dojenačkom razdoblju, a sama uloga glazbe mijenja se tijekom odrastanja. Dojmovi koje primamo uhom bolje prenose događaje i osjećaje nego što to može učiniti slikovit prikaz. Cilj slušanja glazbe je odgojiti i obrazovati učenike u kulturno-umjetničkom aspektu. U osnovnim školama realizira se uz pomoću standardnog modela kojemu je težište na spoznajnoj dimenziji. Kako bi se povećala motivacija i zainteresiranost za umjetničku glazbu u školama se predlaže provođenje spoznajno-emocionalnog pristupa.

Vidulin, Plavšić, Žauhar (2020.) tvrde da je slušanje glazbe aktivnost uslijed koje učenik doživljava glazbeno djelo i skladu sa svojim prethodnim iskustvom. Pažnju slušatelja može privući određena specifičnost glazbe. Spoznajno-emocionalni pristup služi za promatranje glazbenog djela kroz emocionalni doživljaj glazbe pri čemu se usmjerenost postavlja na učenika.

D. Škrbina (2013.) pozivajući se na Abbotta (2002.) tvrdi da pojedinac ne može uvijek svoje osjećaje objasniti niti izraziti riječima te da ponekad njegovi unutarnji konflikti nisu dostupni racionaliziranju, ali tada ih se može istražiti putem glazbenog izražavanja.

Postoje istraživanja koja su se bavila tematikom kako glazba utječe na mozak te ne postoji jednostavan način predviđanja učinka glazbe na pojedinca.

„Ljudi dijele mnoge automatske reakcije na zvuk; to su svjesne reakcije pojedinca koje dijelom prenose i njegove jedinstvene emocionalne reakcije. Na njih utječu prethodna iskustva pojedinca s glazbom koja su djelomično određena njegovom kulturom, društvenom skupinom unutar nje, godinama, spolom, glazbenim obrazovanjem. Uz to, svaki pojedinac posjeduje jedinstveni niz sjećanja koji pripada svakom glazbenom iskustvu. Ta sjećanja mogu biti povezana s raznim događajima, osobama, aktivnostima, mjestima, osjećajima i drugim osjetilnim iskustvima. Ova razina individualnosti ukazuje na to da je teško točno predvidjeti utjecaj glazbe na ponašanje neke osobe.“ (Škrbina, 2003:148)

Meixner (2018.) tvrdi da u trenutku doživljavanja i prepoznavanja glazbe u mozgu nastaju različiti moždani valovi različitih frekvencija koji odlučuju o našem raspoloženju. Tako npr. slušanje hard rocka može potaknuti aktivnost autonomnog živčanog sustava, ubrzati srčani puls i povisiti tlak. Mozartova uspavanka napravit će suprotno i usporit će frekvencije kroz mozak te sniziti krvni tlak i srčani ritam.

„Naš mozak može reagirati na glazbu na četiri različita načina: 1. kognitivni (misaoni), 2. afektivni (emocionalni), 3. fizički (tjelesni) i 4. transpersonalni način. Drugim riječima, glazbu možemo doživjeti tako da analiziramo njezinu strukturu tako da je doživljavamo emocionalno, tako da opažamo njezino djelovanje na srčani ritam, brzinu disanja i dr.“ Meixner (2018:27).

Glazbene sastavnice kao što su tempo, ritam, jačina, harmonija i melodija odlučujuće su komponente koje određuju kako ćemo se osjećati nakon slušanja. Utjecajem glazbe na naše emocije, glazba potiče i mnoge biokemijske reakcije u našem tijelu.

Za kognitivne znanstvenike D. Levitin, (2016.) tvrdi da je riječ *um* pojam koji se odnosi na ljudske misli, osjećaje, nade, želje, sjećanja i vjerovanja. Ljudski mozak sastoji se od čeonog, sljepoočnog, tjemenog i zatiljnog režnja. Mali mozak uključen je u emocije. Glazbena aktivnost uključuje sva područja mozga i gotovo sve neuronske podsustave. Mozak se prilikom slušanja glazbe, koristi funkcionalnom segregacijom i detektira značajke čija je zadaća analiza elemenata glazbenih signala kao što su: visina tona, tempo, boja tona itd. Na dubljoj razini, emocije koje proživljavamo uključuju strukture u reptilskim i primitivnim područjima vermisa malog mozga i amigdali.

„Amigdala je odgovorna za to kako doživljavamo glazbu. Informacija o muzičkom tonu prvo stiže u amigdalu koja priziva potisnuta sjećanja na osnovu kojih doživljavamo emocije zbog onog što čujemo“. (Marković, 8/11/ 2018.) <https://klfm.org/amygdala/>, pristupljeno: 13.1.2024.

Slika 5. Mozak i njegovi režnjevi.

„Pojam *emocija* dolazi od latinske riječi *movere* što znači kretati se, a označava složeni psihički proces ili doživljaj koji uključuje fiziološke promjene, kognitivnu interpretaciju, vanjsku manifestaciju te utječe na ponašanje. Emocije imaju važnu ulogu u životu svakog pojedinca i utječu na intrapersonalno i interpersonalno funkcioniranje.

Osnovna obilježja emocija odnose se na fiziološke promjene, subjektivni doživljaj te emocionalnu ekspresiju.“ (Dobrota, Reić Ercegovac, 2016:77)

Emocije se mogu razlikovati prema intenzitetu i trajanju, hedonističkom tonu, poticaju na aktivnost, složenosti i javljanju u ontogenetskom razvoju. Hedonistički ton emocija može biti ugodan i neugodan, dok njihovo poticanje na aktivnost može djelovati na inhibirajući ili aktivirajući način.

Dobrota i Reić Ercegovac (2016.) tvrde da je opisivanje emocionalnih reakcija ljudi na glazbu jedno od najznačajnijih pitanja u psihologiji glazbe, a pitanje povezanosti glazbe i emocija zaokuplja različite autore još od doba stare Grčke. Aristotel je tvrdio da je glazba sastavni dio idealnog obrazovnog sustava jer ima sposobnost uzbuđivanja i smirivanja emocija te omogućuje formiranje dobrog karaktera. Iako je važan odnos glazbe i emocija još uvijek se mali broj istraživača bavi tom tematikom.

Hevner (1935.) te Dobrota i Reić Ercegovac (2016.) ističu da od svih glazbeno - izražajnih sastavnica najveći utjecaj na slušatelja imaju tempo i dinamika i to na način da se brza glazba u duru opisuje kao vesela, a polagana glazba u molu kao osjećajna. Zbog kulturoloških razloga ljudi su skloni povezivati durske ljestvice s pozitivnim ili uzvišenim emocijama, a molske s negativnim ili tužnim. Glazbom se najlakše pobuđuju emocije sreće i to kroz glazbene izražajne sastavnice kao što su tempo i tonalitet. (Dobrota, Reić Ercegovac, 2016., prema Krumhansl, 1997.)

Autorice Vidulin, Plavšić i Žauhar (2020.) tvrde da na doživljaj glazbenog djela utječe muzikalnost osobe koja je povezana sa slušnim iskustvom i na temelju nje će učenik doživjeti glazbu i reagirati na nju. Doživljavanje skladbe kao lijepa ili odbojna, uzbuđujuća ili umirujuća, povezano je s prethodnim iskustvima slušatelja. Tako na primjer skladbe koje slušatelj povezuje s vlastitim sjećanjima pobuđuju emocije u skladu s naravi tih sjećanja. Ukoliko određena skladba podsjeti dijete na zabavnu rođendansku zabavu, potaknut će radost i ugodne emocije. Ako ista skladba kod drugog djeteta pobudi sjećanje na neuspjeh, dijete će se tijekom slušanja osjećati razočarano. Osobno je iskustvo povezano s određenom skladbom i na taj se način određuju preferencije prema toj skladbi.

„Glazbene sastavnice povezane su s emocionalnim reagiranjem, iako ne dovode nužno do jednoznačnih emocionalnih reakcija kod različitih slušatelja i slušateljica. Ipak, neke se pravilnosti, poput povezivanja brzog tempa s veseljem i ljutnjom, a sporog s tugom i nježnosti u djelima zapadne umjetničke tradicije, mogu zamijetiti.“ (Vidulin, Plavšić, Žauhar, 2020:102)

Autorice Vidulin, Plavšić i Žauhar (2020.) prema (Dalla Bella i sur., 2001.) tvrde da djeca, oslanjajući se na akustične temeljne znakove, već u dobi od četiri i pet godina povezuju brzi tempo sa srećom, a spori tempo s tugom. Osim identifikacija emocija koje prenosi glazba, slušanje glazbe praćeno je i vlastitim emocionalnim reagiranjem, a sam emocionalni doživljaj glazbe tek se oдавно smatra važnim u školstvu. Odnos emocija i glazbe je vrlo složen. Glazbene sastavnice kao i prethodno glazbeno iskustvo slušatelja, utječu na promjenu raspoloženja, emocije i biokemijske reakcije u tijelu slušatelja, no putevi i mehanizmi kojima su se potaknule takve promjene nisu sasvim dovoljno razjašnjeni niti su u dovoljnoj mjeri empirijski potvrđeni.

Zadatak učitelja je da prilikom aktivnosti slušanja glazbe učenike dovedu do glazbeno-estetskog iskustva. Nastavnik u obrazovnom procesu ima ulogu posrednika između glazbe i učenika. Važno je da učitelj odabere atraktivnu glazbu koja sadrži najbolju kvalitetu i estetsku vrijednost. Prije samog slušanja glazbe učenike valja pripremiti na tu aktivnost. U aktivnom slušanju glazbe učenicima treba postaviti zadatke tijekom slušanja koji će navesti učenike na višekratno slušanje i omogućiti percepciju djela iz različitih perspektiva.

Emocionalni odgovor na glazbeni sadržaj spominje autorica Škojo (2021.) koji spominje da se već nakon prvog slušanja stvara emocionalna shema. „Sažeto iskazano, prvotne afektivne reakcije učenika na glazbeno djelo višekratnim slušanjem i upoznavanjem glazbenoga djela te evaluacijskim procesima procjene ljepote i kvalitete djela dovest će do glazbeno-estetskoga doživljaja i oblikovanja glazbene preferencije, kao ciljne kategorije pedagoški usmjerenoga aktivnoga slušanja glazbe. Estetski doživljaj djela, kao konačni dio procesa slušanja, osim prosudbe uvažavanja glazbenoga djela te utvrđivanja pojedinoga stupnja glazbene preferencije, u konačnici će ponovno rezultirati doživljenim emocijama kod učenika.

Zainteresiranost za emocionalni odgovor učenika na odslušanu glazbu kod glazbenih pedagoga razvidna je i s aspekta promišljanja o prikladnom slušnom repertoaru. U istraživanjima procjene emocija u glazbenim djelima koja ispitanicima nisu bila poznata utvrđeno je kako se već nakon prvoga slušanja djela uspostavlja emocionalna shema koja se u svojem temeljnom obliku prenosi u dugoročnu memoriju, tako da se pri ponovnom slušanju istoga djela ista shema ponovno aktivira, uz dodavanje dodatnih uočenih podataka o djelu. U skladu s tim učenici već nakon prvoga slušanja, a na temelju pojedinih akustičkih značajki, mogu prepoznati osnovne emocije sreće, tuge i ljutnje.“ (Škojo, 2021:94)

4. ISKUSTVENI DOŽIVLJAJ

Doživljaj je jednostavan ili složen psihološki proces koji se sastoji od subjektivnog uvida i prosudbi, a nastaje podraživanjem osjetnih organa. Iskustvo je određeno vanjskim podražajima, a temelji se na ranijim iskustvima i mentalnim potrebama. „Doživljaj“ se odnosi na kratkoročne emocije nasuprot „iskustvu“ koje se koristi za dugoročno učenje te shvaćanje okoline i prošlih događaja. „U kontekstu ekonomije doživljaja, doživljaj se može definirati kao mentalni utjecaj koji pojedinac osjeća i pamti uzrokovan osobnom percepcijom vanjskih podražaja.“ Kutnar, (2022.) prema Sundbo i Sørensen (2013.)

Kutnar (2022:3) prema Pineu i Gilmore (1999.) tvrdi da postoje četiri vrste doživljaja, a to su: zabavni, edukacijski, estetski i bijeg od realnosti. Ljudi mogu biti aktivni u traženju poticaja koji izazivaju iskustvo (kao što je odlazak na koncert) te mogu i nenamjerno primati poticaje koji im pružaju iskustvo. Ljudi u današnje vrijeme više cijene iskustva od sirovina, robe i usluge te iz tog razloga poduzeća nastoje implementirati doživljaj u svoje proizvode ili usluge. Sukladno tome nastaje nova grana ekonomije, a to je ekonomija doživljaja.

Ekonomija doživljaja odnosi se na stvaranje doživljaja u umu potrošača. Kako tvrdi Kutnar (2022.), ljudi su spremni platiti visoku cijenu za poslovne aktivnosti koje stimuliraju doživljaj, a doživljaji se najviše kreiraju u javnim sektorima kao što su: kultura, festivali, koncerti i slično. Iako su ove aktivnosti financirane od strane državnog proračuna, one se također svrstavaju u ekonomiju doživljaja.

Osim ekonomskog aspekta, ekonomija doživljaja koristi i psihološke te fiziološke aspekte. Doživljaji se također prenose i u interakciji s drugim ljudima te iz tog razloga ekonomija doživljaja uključuje i antropološke i socijalne perspektive.

4.1. Uranjanje u doživljaj

Prema Kutnaru (2022.) postoje četiri koncepta uranjanja u doživljaj.

Prvi koncept nosi naziv „Izvanredni doživljaj“ , a odvija se sljedećim redoslijedom:

- pružanje apsorpcije i integracije
- osobna kontrola radost i vrednovanje
- spontano prepuštanje procesu
- novosti percepcije.

Drugi koncept nosi naziv „Kulminacija doživljaja“. „Maslowljeva definicija procesa uranjanja kao kulminacije doživljaja objašnjava trenutak maksimalnog oduševljenja i sreće. U tom zanosu čovjek zaboravlja sve strahove i obveze te gubi svijest o vremenu i prostoru. Takav bezvremenski trenutak potaknut je podražajima svih osjetila. Nakon kulminacije doživljaja, primatelj želi ponoviti nezaboravno iskustvo.“ (Kutnar, 2022:8)

Treći koncept naziva se „Tok“ , a autor koncepta Csíkszentmihályi, (1990.) uranjanje u doživljaj opisuje kao stanje u kojem su ljudi toliko uključeni u aktivnost da im ništa drugo u tom trenutku nije važno.

Četvrti koncept naziva se „Kulminacija izvedbe“, o kojemu piše Privette (1983.). Uranjanje u doživljaj opisuje kao ponašanje koje promašuje uobičajeno ponašanje, a bazira se na jasnom fokusu.

4.2. Ekonomija doživljaja u glazbi

S jedne strane, glazba se zasniva na vrijednostima kao što su; ekspresivnost, kreativnost, emocije i identitet. S druge strane ekonomija se zasniva na osobnom komercijalnom interesu i vlastitoj dobiti. Iako se naočigled čini da ove komponente nisu spojive, povezanost je ipak moguća.

Gortan-Carlin, Morović i Krajnović, prema Pearceu (2013.) tvrde da se prilikom spajanja ekonomije i glazbe javlja specifična koprodukcija u kojoj poduzetnik omogućuje okruženje u kojemu će publika uživati u različitim glazbenim stilovima. Na taj način dolazi do skrivene veze između poduzetnika u glazbi i glazbene publike. „Kako bi se došlo do poimanja korisničkog iskustva recipijenta glazbenog djela, potrebno je krenuti od pitanja: Kako sagledati glazbu kao „proizvod“? Konceptijski najbližu kategoriju u kontekstu ovakvog, korisničkog pristupa i sagledavanja glazbe per se, odgovore pokušavamo pronaći u ključnoj kategoriji potrebnoj za daljnju raspravu. Riječ je o glazbeno-scenskoj izvedbi, koju treba sagledavati multidisciplinarnim pristupom. Glazbeno iskustvo može se promatrati kao proces. Započinje s iskustvom stvaralačkog rada i skladanja glazbe, potom se nastavlja kao iskustvo izvođenja glazbe – glazbene performanse – i pretvara u iskustvo percepcije glazbe. Ovakav procesni slijed koristan je temelj za analizu procesa izgradnje korisničkog iskustva u glazbi“. (Gortan-Carlin, Morović, Krajnović, 2023:56)

Slika 6. Četiri vrste doživljaja

Izvor: Kutnar, 2022:3.

Gortan-Carlin, Morović i Krajnović (2023.) navode da prikazom modela 4E ili tzv. „4 kraljevstva iskustva“ (4 realms of experience) Pina i Gilmorea na kojima se temelji koncept korisničkog iskustva, možemo zaključiti kako glazba ispunjava sva četiri korisnička iskustva:

- postoji mogućnost aktivne participacije
- u pravilu dolazi do pasivne participacije –prepuštanja (perceptivni užitek)
- dolazi do apsorpcije slušnih, vidnih (glazbeno-scenska djela) a ponekad i drugih podražaja
- uranjanje kao cilj i svrha umjetničkog djela, a posebno onoga glazbenog, koji donosi specifične emotivne i senzorne podražaje, koji se istražuju kroz različite discipline (muzikologiju, neuroznanost, psihologiju i slično).

Da bi se stvorilo nezaboravno iskustvo Gortan-Carlin i dr. (2023.) pozivajući se na Peelen (2006.) navode kako trebaju biti zadovoljene sljedeće karakteristike:

1. Snažna koncentracija korisnika s naglaskom na svih pet osjetila
2. Izmjena percepcije - osjećaj vremena
3. Pobuđivanje emocija kod korisnika
4. Korisnik je u mogućnosti doći u dodir sa „samom stvari“
5. Proces donosi intrinzične vrijednosti kod korisnika
6. Korisnik prolazi kroz autentično iskustvo
7. Korisnik doživljava osjećaj zaigranosti
8. Korisnik ima osjećaj sudjelovanja u situaciji
9. Korisnik je dobio izazov
10. Postavljen je jasan cilj

Glazba je umjetnost koja se odvija u određenom vremenu te je karakteristična za određenu epohu i društveni kontekst. Isto tako, poznato je da se gotovo nikada jedna te ista izvedba ne izvede na jednak način. Vrijeme se ne može vratiti pa nije moguće doživjeti i iskusiti odslušanu glazbu – odnosno određenu izvedbu na isti način. Stoga je priroda ponude u glazbenoj umjetnosti zapravo jedinstveni i nezaboravni glazbeni doživljaj i iskustvo.

4.3. Estetička definicija umjetnosti

Glazbena estetika odnosi se na ljepotu glazbenog sadržaja te na način na koji ona djeluje na unutrašnjost čovjeka. Ona određuje koji su to elementi glazbenog jezika i što je to što gradi glazbu kao element umjetnosti. Glazbena umjetnost ne sadrži materijal u vanjskom svijetu, već da bi se ona izrazila slušatelj mora doživjeti unutar sebe glazbeno djelo koje se prenosi. Glazba je umjetnost koja stvara nešto ni iz čega. Dok stvaralaštvo u drugim umjetnostima na kraju stvaranja govori samo za sebe, u glazbi nakon što skladatelj završi s pisanjem partiture, ona još uvijek nije aktualna. Kako bi ona postala aktualna potreban joj je posrednik tj. izvođač koji će je prenijeti publici koja će je doživjeti kroz estetičko iskustvo.

Naši pogledi na određena umjetnička djela donose jedinstvenu vrstu iskustva. Stanje u kojem se nalazimo prilikom doživljavanja određenog glazbenog iskustva teoretičari nazivaju estetičkim iskustvom. Kod glazbenog djela postoje očekivanja od strane slušatelja te od strane umjetnika. Umjetnik nastoji potaknuti interes kod publike za određeno djelo dok publika očekuje poticanje estetičkih iskustava. Kako bi umjetnici zadobili interes publike za određeno umjetničko djelo važno je da stvore mogućnost da publika doživi estetička iskustva.

„Slijedi nekoliko stvari koje zagovaraju teoretičari estetike. Publika upotrebljava umjetnička djela u svrhu izvora estetičkog iskustva i to je razlog zašto ona traga za njima. Publika očekuje da umjetnička djela funkcioniraju kao izvori estetičkog iskustva. Ako su umjetnici zainteresirani za privlačenje publike, tada njihova djela trebaju biti pogodna za ostvarivanje očekivanja koja publika potražuje u tim djelima.“ (Sudar, 2016:12, prema Carroll, 1999.)

Postoje dvije vrste estetičkog iskustva. Prvo estetičko iskustvo je orijentirano na sadržaj te se odnosi na sadržaj estetičkih svojstava djela. Estetička iskustva uključuju ekspresivna svojstva djela, svojstva koja su pružena kroz njegovu osjetilnu pojavu i formalne odnose. Iz praktičnih razloga ova svojstva mogu biti podijeljena u tri šira smjera – jedinstvenost, različitost i intenzitet. Djelo može sadržavati različita svojstva kao što su tuga, radost, zahvalnost te ona mogu biti različitih intenziteta.

Jedinstvenost djela ovisi o njegovim formalnim odnosima. Kada su elementi djela povezani pojedinačno ili u cjelini ono je jedinstveno. Kada je u pitanju različitost, ona se nalazi u umjetničkim djelima ne samo kroz prikaz različitih vrsta izražajnih svojstava nego i putem umnožavanja raspona značajki, događaja, rječnika koji su razmješteni u danom umjetničkom djelu.

Druga vrsta estetičkog iskustva orijentirana je na utjecaj. Ovo estetičko iskustvo označeno je nezainteresiranom pozornošću. Prilikom ovakvog estetičkog iskustva slušatelj određuje je li određeno djelo dobro ili loše za društvo te hoće li donijeti dobru zaradu. (Sudar, 2016:14)

4.4. Estetička svojstva

Sudar (2016.) navodi da je jedan dio naše pozornosti koji je usmjeren prema umjetničkom djelu, posvećen otkrivanju njegovih estetičkih svojstava. Kada raspravljamo o nekom djelu naš interes je usmjeren prema uspoređivanju naših opisa njegovih estetičkih svojstava s mišljenjima ostalih. Jedna od vrijednosti po pitanju umjetnosti jest naša sposobnost za razlikovanjem tijekom dobivenog iskustva u dodiru s umjetničkim djelom i naknadno pri sjećanju na njega.

Postoje različite vrste estetičkih svojstava. To su izražajna svojstva, emocionalna svojstva i karakterna svojstva. Sav estetički način djelovanja glazbe pripisuje se osjetilnom području te se odnosi na ono što glazba želi saopćiti, reći, izraziti i značiti.

4.5. Važnost ekonomije doživljaja glazbe

Ekonomija doživljaja glazbe može se sagledati sa dva kuta. S jedne strane ekonomija doživljaja u glazbi može se koristiti u vlastite svrhe i prihode, tj. kako ostvariti vlastitu dobit na temelju doživljaja korisnika, dok se s druge strane ekonomija doživljaja glazbe može sagledati i iskoristiti na način kako slušatelju približiti glazbeno djelo izazivajući određene emocije, iskustva i doživljaje kako bi prenošenje glazbenog sadržaja bilo više od samog korisničkog iskustva.

U radu Gortan-Carlin, Morović i Krajnović (2023.) prikazuje se kreiranje korisničkog iskustva na primjeru glazbeno-scenskog djela koje se može promatrati u kontekstu ekonomije iskustva. Autori navode bitnu značajku ekonomije doživljaja kod glazbenog obrazovanja mladih, naime trenutna ponuda kulturnih sadržaja veoma je štura kada je riječ o sadržajima namijenjenima za mladu publiku. To za posljedicu ima slabu posjećenost glazbeno-scenskim predstavama i kazalištima. Obzirom na utjecaj ekonomije iskustva odgovor na ovu problematiku može se pronaći u području ekonomije iskustava čiji bi cilj bio kreiranje inovativnih rješenja za razvoj publike te približavanje klasične glazbe mladoj publici na nove načine kako bi se uklonio strah i neznanje prema istoj.

Svrha ekonomije iskustva bila bi prenijeti vrijednosti glazbene umjetnosti na mlade ljude koristeći osjetila i doživljaje kao podlogu za ostvarenje tog cilja. Sukladno tome, mladi bi prilikom usvajanja glazbenih sadržaja iskusili više od korisničkog iskustva te bi na taj način u kasnijoj dobi stvarali zdraviji i bolji svijet razaznajući glazbu na temelju dosadašnjih iskustva i doživljaja.

5. GLAZBENA TERENSKA NASTAVA (IZBOR) ZA UČENIKE RAZREDNE NASTAVE

U ovom poglavlju, prema Kurikulumu, obradit će se prijedlog glazbene terenske nastave za učenike razredne nastave. Izbor repertoara temelji se na programima koje imaju Hrvatska narodna kazališta u kazališnoj sezoni 2023./2024., a koja su postavljena na internetskim stranicama. Nakon svakog programa zabilježeni su ishodi koje učenici stječu odlaskom na predloženi program.

Tablica 1. HNK s izborom programa, sezona 2023./2024.

	Rijeka	Split	Osijek	Šibenik	Varaždin	Zagreb	Zadar
Opera	N/P	N/P	N/P	N/P	N/P	Vještica Hillary ide u operu	N/P
Koncert	Beethoven za 5	Koncert ženskog zboru	Koncert gudačkog orkestra	Zdravo maleni	N/P	N/P	N/P
Balet	Pinocchio	Orašar	Mačak u čizmama	N/P	Orašar	Labuđe jezero	N/P
Drama	Regoč	N/P	N/P	N/P	N/P	N/P	Snježna kraljica

Tijekom 2024. godine, u HNK-u Ivan pl. Zajc Rijeka¹, učenici mogu pogledati predstavu Regoč čiji je skladatelj Josip Maršić, balet Pinocchio te poslušati Edukacijski koncert Beethovena za 5.

U HNK-u Split² u 2023./2024. učenici mogu poslušati Koncert ženskog zboru HNK Split te pogledati balet Orašar koji se nalazi i u ponudi varaždinskog Hrvatskog narodnog kazališta.

HNK Osijek³ u 2023./2024. za mlađe generacije nudi sljedeće sadržaje: Charles Perrault „Mačak u čizmama“ i Koncert gudačkog orkestra.

¹ Službena stranica HNK Ivan pl. Zajc: <https://hnk-zajc.hr/sezona-23-24/>, Pristupljeno: 19.2.2024.

² Službena stranica HNK Split: <https://www.hnk-split.hr/predstave>, Pristupljeno: 19.2.2024.

³ Službena stranica HNK Osijek: https://hnk-osijek.hr/program/?program_id=18, Pristupljeno: 19.2.2024.

Sezona 2023./2024. u HNK-u Šibenik⁴ donosi koncert zbora „Zdravo maleni“ dok HNK Varaždin⁵, kako je gore navedeno, u sezoni 2023./2024. nudi balet Orašar.

U HNK-u Zagreb⁶ 2023./2024. sezona donosi balet Petra Iljiča Čajkovskog „Labuđe jezero“ te operu Petera Lunda „Vještica Hillary ide u operu“.

Zadar⁷ na mrežnim stranicama nema predstava koje bi bile primjerene za mlađi naraštaj u sezoni 2023./2024., ali je u mjesečnom programu za ožujak 2024., predviđena predstava Snježna kraljica (<https://www.hnk-zadar.hr/hr/predstava/snjezna-kraljica/375>). Iz navedenog može se zaključiti da ukoliko u tablici 1. nije zabilježen neki sadržaj, ne znači da se u programima neće pojaviti onaj koji bi sadržajno bio primjeren za učenike.

5.1. Edukacijski koncert: Beethoven za 5

Beethoven za 5 je edukacijski koncert za mlade čiji je cilj da djeca spoznaju svijet klasične glazbe te da uz vođeno i aktivno slušanje ponudi razumijevanje poruke koju glazba prenosi. Koncert izvodi Riječki simfonijski orkestar pod vodstvom dirigenta Valentina Egela, a na repertoaru se nalazi 5. simfonija u c-molu op. 67 čiji je skladatelj Ludwig van Beethoven.

Ludwig van Beethoven (Bonn, 17. XII. 1770 – Beč, 26. III. 1827) bio je poznati njemački skladatelj i pijanist. Smatra ga se posljednjim bečkim klasičarem i prvim romantičarom s obzirom da je živio na prijelazu bečke klasike 18. stoljeća i romantizma 19. stoljeća. U dvadesetim godinama odlazi u Beč gdje učeći glazbu, s Josephom Haydnom stječe ugled pijanista virtuozu. S 29 godina Beethoven počinje raditi na svojoj prvoj simfoniji te je završava sljedeće godine. U starosti od 30 godina, Beethoven počinje primjećivati znakove gluhoće. 1819. Beethoven je potpuno oglušio no unatoč tome i dalje radi na svojim dijelima. Napisao je devet simfonija, pet klavirskih koncerata za klavir i simfonijski orkestar, sonate za klavir, operu Fidelio, Missu solemnis i gudačke kvartete. (<https://www.enciklopedija.hr/clanak/beethoven-ludwig-van>), pristupljeno 20.2.2024.

⁴ Službena stranica HNK Šibenik: <https://hnksi.hr/sezona-2023-24/> , Pristupljeno: 19.2.2024.

⁵ Službena stranica HNK Varaždin: <https://www.hnk.vz.hr/sezona-2023-24/> , Pristupljeno: 19.2.2024.

⁶ Službena stranica HNK Zagreb: <https://www.hnk.hr/hr/repertoar/23-24/> , Pristupljeno: 19.2.2024.

⁷ Službena stranica HNK Zadar: <https://www.hnk-zadar.hr/hr/sezona> , Pristupljeno: 19.2.2024.

Predloženi program prikladan je za uzraste svih nižih razreda osnovne škole.

Mogućnost obrade predložene teme na predmetu Glazbena kultura

Aktivnost: Učenici svih uzrasta razredne nastave mogu određivati glazbeno-izražajne sastavnice kao što su: tempo, dinamika, izvođači. Na osnovu slušanja učenici prepoznaju ulogu glazbe.

Ostvareni ishodi: OŠ GK A.1.2., OŠ GK A.2.2., OŠ GK C.2.1., OŠ GK A.3.2., OŠ GK C.3.1., OŠ GK A.4.2., OŠ GK C.4.1.

Mogućnost integracije predložene teme s predmetom Hrvatski jezik

Aktivnost: U sklopu hrvatskog jezika učenici ostvaruju ishode iz domene C. Kultura i medij. Sadržaj ostvarenih ishoda odnosi se na posjećivanje kulturnih događaja i iskazivanje vlastitog mišljenja. Nakon koncerta učenici mogu prepričati sadržaj koncerta te iznijeti svoje mišljenje i stavove čime će se ostvariti ishodi iz domene A. Hrvatski jezik i komunikacija.

Ostvareni ishodi: OŠ HJ A.1.1., OŠ HJ C.1.3., OŠ HJ A.2.1., OŠ HJ C.2.3., OŠ HJ A.3.1., OŠ HJ C.3.3., OŠ HJ A.4.1., OŠ HJ C.4.3.

Mogućnost integracije predložene teme s predmetom Likovna kultura

Aktivnosti: Učenici prvog razreda na konkretnom primjeru prepoznaju i imenuju neke vrste zanimanja (klavirist) te kulturno – umjetničkih događanja (kazališna predstava, koncert). Učenici drugog razreda likovnim i vizualnim izražavanjem interpretiraju doživljaje odslušanih skladbi s koncerta. Vesele skladbe povezuju s korištenjem toplih i veselih boja, a skladbe tužnijeg karaktera povezuju se hladnim i tamnijim bojama.

Učenici trećih razreda slikaju jedan trenutak s koncerta koji im je ostao u sjećanju. Svoje likovne radove uspoređuju s radovima drugih učenika. Učenici četvrtih razreda opisuju vanjski izgled Hrvatskog narodnog kazališta te digitalnim fotoaparatom bilježe sličnu ili istu arhitekturu iz vlastitog okruženja.

Ostvareni ishodi: OŠ LK C.1.2., OŠ LK A.2.1., OŠ LK B.3.2., OŠ LK A.4.3.

5.2. Balet: Pinocchio

Pinocchio je balet temeljen na priči Carla Collodija. Balet je posebno osmišljen za djecu, a predstava omogućuje interakciju između izvođača i publike kreirajući ugođaj iz svijeta mašte punog šarma i humora. Kroz razigranu koreografiju baleta, prikazuju se Pinokijeve avanture.

Carlo Collodi je bio talijanski pisac i novinar rođen 1826. u Firenzi. Odrastao je u obitelji kuhara Domenica i sluškinje Angele. Nakon završenog osnovnoškolskog obrazovanja Carlo je počeo raditi kao prodavač knjiga, a kasnije i kao novinar. Kasnije se počeo baviti pisanjem dječjih priča, a svoje najčuvenije djelo Priča o lutku znano i kao Pinokijeve avanture, a danas Pinokio počeo je pisati 1880. godine. Umro je 1890. godine u Firenzi. (<https://www.enciklopedija.hr/clanak/collodi-carlo>) , pristupljeno: 20.2.2024.

Pinocchio se nalazi na popisu lektire za drugi razred osnovne škole pa bi ovaj balet bio namijenjen za učenike drugog razreda.

Autor baletne glazbe je Marin Butorac. U 2023./2024. pojavljuje se kao inspicijent u izvedbi Urban drift, Henrik IV., Bijesni Orlando, Iz Istre s ljubavlju te kao DJ i inspicijent predstave „CURE“. (<https://hnk-zajc.hr/clanhnk/marin-butorac/>) , Preuzeto: 20.2.2024.

Mogućnost obrade predložene teme na predmetu Glazbena kultura

Aktivnost: Učenici mogu određivati glazbeno-izražajne sastavnice baleta kao što su tempo, dinamika i izvođači. Na osnovu slušanja glazbe i gledanja predstave učenici prepoznaju vrstu glazbe (balet). Učenici stvaraju brojalice o Pinokiju te improviziraju ritamske cjeline.

Ostvareni ishodi: OŠ GK A.2.2., OŠ GK C.2.1., OŠ GK B.2.4.

Mogućnost integracije predložene teme s predmetom Hrvatski jezik

Aktivnost: Učenici na satu hrvatskog jezika mogu napisati kratak sastavak u nekoliko rečenica i opisati vlastite misli i zapažanja vezana uz ovaj balet. U sklopu baleta učenici mogu opisati razlike između knjige i baleta.

Ostvareni ishodi: OŠ HJ B.2.1., OŠ HJ C.2.3.

Mogućnost integracije predložene teme s predmetom Tjelesna i zdravstvena kultura

Aktivnost: Učenici oponašaju baletne pokrete kroz elementarnu igru „Tko je najljepša balerina“.

Ostvareni ishod: OŠ TZK A.1.2.

5.3. Kazališna predstava: Regoč

Pripovijetka „Regoč“ pripada zbirci „Priče iz davnine“ najpoznatije hrvatske književnice za djecu Ivane Brlić-Mažuranić. Pripovijetka sadrži fantastične elemente i čudesna stvorenja poput diva Regoča i vile Kosjenke. Ova pripovijetka potiče mlade na razmišljanje o etici međuljudskih odnosa te o izgradnji međusobnog povjerenja.

Ivana Brlić-Mažuranić rođena je u Ogulinu 1874. godine. Vrlo rano počela je pisati poeziju, eseje i dnevnik, ali su prvi radovi objavljeni tek početkom 20. stoljeća. Pravu pozornost dobiva 1913. godine kada objavljuje roman za djecu Čudnovate zgode Šegrta Hlapića. Njenim vrhuncem kritičari smatraju zbirku pripovijedaka Priče iz davnine koja je objavljena 1916. godine. Tijekom života patila je od depresije te nakon duge borbe s bolešću počinila je samoubojstvo 1938. godine.

(<https://www.enciklopedija.hr/clanak/brlic-mazuranic-ivana>), pristupljeno: 20.2.2024.

Pripovijetka Regoč dio je lektire za 4. razred te je svrstana pod hrvatsku dramu.

Mogućnost obrade predložene teme na predmetu Hrvatski jezik

Aktivnost: Učenici izražavaju doživljaj predstave u skladu s vlastitim čitateljskim iskustvom. Potaknuti pripovijetkom te kazališnom predstavom stvaralački se izražavaju kroz vlastita iskustva i doživljaje ili opisuju razlike između tekstualnog oblika i kazališnog oblika književnog djela. Učenici također opisuju kulturni događaj koji su posjetili te iskazuju svoje mišljenje o njemu. U sklopu nastave učenici mogu gledati epizodu Šegrta Hlapića te zamijetiti razlike između književnog djela i filma.

Ostvareni ishodi: OŠ HJ B.4.1., OŠ HJ B.4.4., OŠ.HJ.B.4.4., OŠ HJ C.4.3., OŠ HJ C.4.2.

Mogućnost integracije predložene teme s predmetom Glazbena kultura

Aktivnosti: Učenici nakon slušanja razgovaraju o glazbeno-izražajnim sastavnicama korištenima za kazališnu predstavu.

Učenici pjevanjem izvode tradicijske pjesme Hrvatske.

Ostvareni ishodi: OŠ GK A.4.2., OŠ GK B.4.2.

Mogućnost integracije predložene teme s predmetom Likovna kultura

Aktivnost: Učenici prikazuju redosljed radnji crtanjem stripa o Šegrtu Hlapiću.

Ostvareni ishod: OŠ LK A.4.2.

5.4. Koncert ženskog pjevačkog zbora HNK Split

Ženski zbor HNK Split pod vodstvom maestra Vetona Marevcija održat će koncert "Pozdrav proljeću" u Hrvatskom domu Split.

Maestro Veton Marevci jedini je Karlovčanin koji je završio orkestralno dirigiranje, a uz Ivana Repušića jedini je dirigent koji je dobio nagradu Mladi glazbenik. Radio je s Hrvatskim narodnim kazalištem u Zagrebu, Simfonijskim orkestrom HRT-a, Crnogorskim simfonijskim orkestrom, Zadarskim komornim orkestrom te Dubrovačkim simfonijskim orkestrom.

(<https://www.hnk-split.hr/o-kazalistu/ansambl/detalj/article/veton-marevci>),

pristupljeno:20.2.2024.

Ovom koncertu mogu prisustvovati učenici svih uzrasta razredne nastave.

Mogućnost obrade predložene teme na predmetu Glazbena kultura

Aktivnost: Učenici prilikom izvedbe mogu razlikovati različite glazbene sastavnice i pjevačke glasove te razlikuje boje ženskih pjevačkih glasova. Na osnovu slušanja može prepoznati različite žanrove i vrste glazbe.

Posjetom ovog koncerta ostvarili bi se sljedeći ishodi: OŠ GK C.4.1., OŠ GK A.4.2., OŠ GK C.3.1., OŠ GK A.3.2., OŠ GK C.2.1., OŠ GK A.2.2., OŠ GK C.1.1., OŠ GK A.1.2.

5.5. Balet: Orašar

"Orašar i mišji kralj" je priča koju je 1816. godine napisao E. T. A. Hoffmann u kojoj Orašar, božićni poklon djevojčice Marie, oživljava i nakon što je u borbi porazio zlog Kralja miševa, odvodi je u čarobno kraljevstvo naseljeno lutkama.

Na libreto Orašara, ruski skladatelj Petar Iljič Čajkovski napisao je glazbu za balet. Ovaj balet je najpopularniji i najizvođeniji balet na svijetu. Orašara mogu pratiti učenici od prvog do četvrtog razreda, a promatrat ćemo ga u smislu terenske nastave za 4. razred.

Petar Iljič Čajkovski (Votkinsk, 7. V. 1840 – Sankt Peterburg, 6. XI. 1893) bio je ruski skladatelj koji je živio u razdoblju romantizma. Studirao je na petrogradskom Konzervatoriju, a predavao je harmoniju na Konzervatoriju u Moskvi. Njegov opus uključuje 7 simfonija, 11 opera, 3 baleta, 5 suita, 3 klavirska koncerta, 1 violinski koncert, 11 uvertira, 4 kantate, 20 kompozicija za zbor, gudački sekstet i više od 100 klavirskih komada. (<https://www.enciklopedija.hr/clanak/cajkovski-pjotr-iljic>), pristupljeno:20.2.2024.

Mogućnost obrade predložene teme na predmetu Glazbena kultura

Aktivnosti: Učenici mogu određivati glazbeno-izražajne sastavnice te prepoznati različite uloge glazbe. Na nastavi učenici slušaju isječke baleta te pjevanjem izvode pjesmu Kalinka.

Ostvareni ishodi: OŠ GK A.4.2., OŠ GK C.4.1., OŠ GK B.4.2.

Mogućnost integracije predložene teme s predmetom Tjelesna i zdravstvena kultura

Aktivnosti: U sklopu tjelesne i zdravstvene kulture učenik prepoznaje plesne strukture te izvodeći ih kreira jednostavnu koreografiju koja sadrži elemente baletnog plesa.

Ostvareni ishodi: OŠ TZK A.4.2, OŠ TZK A.4.2.

Mogućnost integracije predložene teme s predmetom Hrvatski jezik

Aktivnost: Učenici pišu sastavak trodijelne strukture na temu Moje i Orašarove čudesne dogodovštine.

Ostvareni ishod: OŠ HJ A.5.4.

5.6. Koncert gudačkog orkestra

Gudački orkestar će pod vodstvom maestra Filipa Pavišića izvesti skladbu *Simple symphony* Benjamina Brittena, *Adagio* Samuela Barbera te *Serenadu* za gudače Wolfganga Amadeusa Mozarta.

Dirigent Filip Pavišić je na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji studirao francuski rog i dirigiranje. Dobitnik je stipendije Zaklade Lovro i Lilly Matačić, a svoje iskustvo stekao je sa zborom i orkestrom zagrebačke Muzičke akademije, orkestrom Opere riječkog HNK-a Ivana pl. Zajca, Sarajevskom filharmonijom, Zagrebačkom filharmonijom, Ansamblom Cantus i mnogim drugima.

Skladatelje različitih stilskih razdoblja koje učenici upoznaju odlaskom na terensku nastavu su: Wolfgang Amadeus Mozart, Benjamin Britten i Samuel Barber.

Wolfgang Amadeus Mozart (Salzburg, 27. I. 1756 – Beč, 5. XII. 1791), austrijski skladatelj i jedan od trojice glavnih predstavnika bečke klasike. Počeo je skladati kao petogodišnjak, a u dobi od 13 godina stječe ugled kao skladatelj i interpret. (<https://www.enciklopedija.hr/clanak/mozart-wolfgang-amadeus>), pristupljeno: 7.3.2024.

Benjamin Britten (Lowestoft, 22. XI. 1913 – Aldeburgh, 4. XII. 1976), bio je britanski dirigent, skladatelj i pijanist. Uz suvremene umjetničke pjesme i repertoar za djecu utemeljio je modernu englesku opernu tradiciju. Međunarodnu slavu otvorilo mu je operno remek-djelo Peter Grimes iz 1945. godine. (<https://www.enciklopedija.hr/clanak/britten-benjamin>), pristupljeno: 7.3.2024.

Samuel Barber (West Chester, Pennsylvania, 9. III. 1910 – New York, 23. I. 1981). Bio je američki skladatelj, pijanist, dirigent i glazbeni pedagog. Svojim stvaralaštvom ostvario je ulogu jednog od najslavnijih skladatelja sredine 20. stoljeća. (<https://www.enciklopedija.hr/clanak/barber-samuel>), pristupljeno: 7.3.2024.

Mogućnost obrade predložene teme na predmetu Glazbena kultura

Aktivnosti: Ovaj koncert primjeren je svim uzrastima razredne nastave, a idealan je za određivanje glazbeno-izražajnih sastavnica, prepoznavanje vrste skladbe te prepoznavanje uloge glazbe.

Ostvareni ishodi: OŠ GK A.1.2., OŠ GK A.2.2., OŠ GK C.2.1., OŠ GK A.3.2., OŠ GK C.3.1., OŠ GK A.4.2., OŠ GK C.4.1.

Mogućnost integracije predložene teme s predmetom Likovna kultura

Aktivnosti: Učenici prvih razreda slikaju gudačke instrumente koristeći se crtačkom tehnikom. Za ovu tehniku koriste olovku, a posebnu pozornost obraćaju na pojmove iz mase i prostora koji se odnose na obla i uglata tijela, građenje te dodavanje i oduzimanje oblika.

Učenici drugih razreda koriste se slikarskom tehnikom koristeći tempere.

Učenici trećih razreda koriste se crtačkom tehnikom obraćaju pažnju na tonsko stupnjevanje i komplementarni kontrast.

Učenici četvrtih razreda koriste se slikarskom tehnikom koristeći flomastere. Pažnju obraćaju na različite načine grupiranja točaka i crta.

Ostvareni ishodi: OŠ LK A.1.2., OŠ LK A.2.2., OŠ LK A.3.1., OŠ LK A.4.1.

5.7. Balet: Mačak u čizmama

Mačak u čizmama je bajka Charlesa Perrlauta koja govori o mačku antropomorfnih sposobnosti koji svome gazdi priskrbljuje bogatstvo i sreću u ljubavi. Ovaj libreto prožet čarolijom skladao je za balet Bruno Bjelinski. Za kostimografiju pobrinula se Barbara Bourek, a za scenografiju Dinka Jeričević.

Charles Perrlout bio je francuski pisac dječje književnosti i bajki. Rođen je 1628. godine u Parizu gdje je i umro 1703. godine. Najpoznatije bajke koje je napisao su Mačak u čizmama, Crvenkapica, Pepeljuga, Modrobradi.

(<https://www.enciklopedija.hr/clanak/perrault-charles>), Preuzeto: 20.2.2024.

Obzirom da je Mačak u čizmama na popisu lektire za drugi razred ovaj balet idealan je za korelaciju glazbene kulture s hrvatskim jezikom.

Bruno Bjelinski (Trst, 1. XI. 1909 – Silba, 3. IX. 1992), hrvatski skladatelj. Iako je 1934. diplomirao i doktorirao pravo, od ranog djetinjstva pokazivao je interes za glazbu. Svoje prve skladateljske pokušaje bilježi u 10. godini života. Napisao je 15 simfonija, 6 simfonijeta, 22 solistička koncerta za klavir, violinu, violu, violončelo, flautu, obou, klarinet i fagot. (<https://www.enciklopedija.hr/clanak/bjelinski-bruno>), Preuzeto: 7.3.2024.

Mogućnost obrade predložene teme na predmetu Glazbena kultura

Aktivnosti: Učenici upoznaju novi glazbeno-scenski oblik (balet), prepoznaju vrstu glazbe te temeljem slušanja određuju glazbeno-izražajne sastavnice. Učenici izvode pjesmu „Pokraj peći maca prela“ te je prate pokretom tj. plesom. Učenici također mogu improvizirati ritamske cjeline koje popraćuju pjesmu.

Ostvareni ishodi: OŠ GK A.2.1., OŠ GK A.2.2., OŠ GK B.2.2., OŠ GK B.2.3., OŠ GK B.2.4.

Mogućnost integracije predložene teme s predmetom Hrvatski jezik

Aktivnosti: Učenici opisuju kronološki redoslijed događaja te odgovaraju na postavljena pitanja cjelovitom rečenicom. Izražavaju vlastito mišljenje o događajima i postupcima likova u priči. Iskazuju svoje doživljaje nakon kulturnog događaja crtežom ili kratkim pisanim rečenicama.

Ostvareni ishodi: OŠ HJ A.2.1., OŠ HJ B.2.1, OŠ HJ C.2.3.

Mogućnost integracije predložene teme s predmetom Likovna kultura

Aktivnosti: Učenik istražuje i opisuje scenografiju i kostimografiju te uz pomoć slikarske tehnike slika kostime koji su ga se najviše dojmili. Svoje umjetničko djelo povezuje s iskustvima iz stvarnog života te društvenim kontekstom.

Učenici također mogu izrađivati kostim vezan uz tematiku maskenbala.

Ostvareni ishodi: OŠ LK B.2.1., OŠ LK C.2.2.

5.8. Koncert dječjeg zbora „Zdravo maleni“

U sklopu koncerata HNK-a Šibenik na repertoaru se nalazi i koncert dječjeg zbora "Zdravo maleni" koji će svojim koncertom obilježiti 65. godinu postojanja. Uz ovaj zbor nastupit će i dječji zbor "Cvrčak" te Antonela Doko, a program će voditi članovi dramskog studija "Ivana Jelić". Članovi ovog zbora nisu stariji od 10 godina, a osnovala ga je nastavnica glazbenog odgoja Zlata Bašić.

Mogućnost obrade predložene teme na predmetu Glazbena kultura

Ovim koncertom učenici mogu ostvariti ishode iz domene A. Slušanje i poznavanje glazbe na temelju koje mogu odrediti vrstu glazbe. Razred potom bira pjesmu koju preferiraju te se na satu glazbene kulture obrađuje nova pjesma i njene glazbeno-izražajne sastavnice.

Ovaj koncert primjeren je za sve uzraste razredne nastave.

5.9. Predstava: Vještica Hillary ide u operu

Vještica Hillary ide u operu je naziv predstave za djecu koja govori o zanimljivoj interakciji vještice Hillary i Marije Bellcante koje tijekom predstave uče osnovne pojmove vezane uz operu. Cilj predstave je zainteresirati djecu za ovaj oblik glazbeno-scenske forme. Redatelj ove predstave je Ivan Leo Lemo, tekstopisac je Peter Lund, a skladatelj je Zvonimir Dusper.

Zvonimir Dusper (Zagreb, 18. lipnja 1972.) je samouki skladatelj, producent i aranžer koji je sa samo 17 godina počeo djelovati kao studijski programer i klavijaturist najpoznatijih zagrebačkih glazbenih studija. Uz te djelatnosti razvija se i kao tekstopisac i kompozitor. Napisao je glazbu za 26 kazališnih predstava, četiri dokumentarna filma, četiri televizijske serije, velik broj primijenjenih formi kratkog metra, a najviše se ističe glazba za Dnevnik Nove TV. (<https://www.hds.hr/clan/dusper-zvonimir/>), pristupljeno: 20.2.2024.

Ova predstava namijenjena je za sve uzraste razredne nastave.

Mogućnost integracije predložene teme s predmetom Hrvatski jezik

Aktivnosti: Učenici prvog razreda razgovaraju o predstavi izražavajući svoje misli i osjećaje. Prikazuju redoslijed događaja crtajući kratak strip.

Učenici drugog razreda pišući kratak sadržaj ove predstave, uvježbavaju pravopisna pravila.

Učenici trećeg razreda pišu trodijelni sastavak na temu „Vještica Hillary ne ide u operu“. Cilj ovog sastavka je navesti posljedice koje bi se dogodile da vještica Hillary nije otišla u operu i da nije ništa naučila o njoj.

Učenici četvrtog razreda pišu sastavak o posjeti HNK-u i o predstavi. Učenici pišu sastavak pazeći na pravopisna pravila te primjenjujući znanja o imenicama, glagolima i pridjevima. Ostvareni ishodi: OŠ HJ A.1.1., OŠ HJ C.1.3, OŠ HJ A.2.4., OŠ HJ C.2.3., OŠ HJ C.2.3., OŠ HJ C.3.3., OŠ HJ A.4.4., OŠ HJ A.4.5., OŠ HJ C.4.3.

Mogućnost integracije predložene teme s predmetom Glazbena kultura

Aktivnosti: Učenici svih razreda prepoznaju vrstu skladbe. Učenici upoznaju novi glazbeno-scenski oblik (operu).

Učenici prvog razreda izvode glazbene igre uz glazbu.

Učenici drugih razreda stvaraju brojalicu o vještici te je izvode uz pokret i ples.

Učenici trećih razreda stvaraju pjesmu o vještici te je prate ritamskim strukturama.

Učenici četvrtih razreda istražuju koju vrstu glazbe je vještica Hillary još mogla poslušati te zapisuju što je vještica Hillary o toj vrsti sve mogla naučiti.

Ostvareni ishodi: OŠ GK A.1.1., OŠ GK A.1.2., OŠ GK C.1.1., OŠ GK B.1.3., OŠ GK A.2.1., OŠ GK A.2.2., OŠ GK C.2.1., OŠ GK B.2.2., OŠ GK B.3.2., OŠ GK B.3.4., OŠ GK C.3.1., OŠ GK A.4.2., OŠ GK C.4.1.

5.10. Balet: Labuđe jezero

Labuđe jezero je balet skladatelja Petra Ilića Čajkovskog, čija se radnja odvija u četiri čina. Libreto, koji su zajedno napisali Vladimir Begičev i baletan Vasilij Geltzner, govori o princu koji se beznadno zaljubi u začaranu princezu labudicu te zbog svoje ljubavi smrtno strada. Prvi čin prikazuje pripreme za proslavu rođendana princa Siegfrieda. Zaokupljen svojim mislima, naoružan odlazi u lov prema jezeru. U drugom činu zli čarobnjak otima princezu Odettu te je pretvara u labuda. U potrazi za jatom labudova

princ stiže na obalu jezera gdje djevojke – labudovi izlaze iz vode. Pokušavši uhvatiti jednu, princ ugleda Odettu te se zaljubi na prvi pogled. U trećem činu začarani princ krši obećanje dano Odetti te se time odriče mogućnosti da je spasi. U zadnjem činu princ traži oprost svoje princeze Odette. U sukobu s von Rothbartom, princ umire pred očima svoje voljene Odette, koja na kraju umire od tuge. Ovaj balet primjeren je za učenike četvrtog razreda.

Mogućnost obrade predložene teme s predmetom Glazbena kultura

Aktivnosti: Učenici prepoznaju broj činova i vrstu skladbe. Razlikuju skupine glazbala te određuju glazbeno-izražajne sastavnice. Pljeskanjem, pokretom ili koračanjem tijekom ponovnog slušanja označuju metar tj. dobe. Ostvareni ishodi: OŠ GK A.4.1., OŠ GK A.4.1., OŠ GK C.4.1.

Mogućnost integracije predložene teme s predmetom Tjelesna i zdravstvena kultura

Aktivnosti: Učenici izvode jednostavne ritmičke i plesne strukture oponašajući baletne pokrete te sudjeluju u osmišljavanju jednostavnih koreografija.

Ostvareni ishodi: OŠ TZK A.4.2.

Mogućnost integracije predložene teme s predmetom Priroda i društvo

Aktivnost: Učenici opisuju važnost odgovornog ponašanja te utjecaj čovjeka na biljke i životinje. Analiziraju i povezuju životne uvjete i raznolikost biljaka i životinja na različitim staništima. Ostvareni ishodi: PID OŠ B.4.1., PID OŠ B.4.2.

Svrha terenske nastave je povezivanje i primjena znanja koje je stečeno u učionici, snalaženje u novim uvjetima, istraživanje i iskustveno učenje. Iz tog razloga vrlo je važno sadržaj terenske nastave povezati i sa ostalim predmetima. U sklopu predloženih aktivnosti možemo uočiti da se sadržaji u najvećoj mjeri mogu korelirati s hrvatskim jezikom, tjelesnom i zdravstvenom kulturom te likovnom kulturom. Ove predložene aktivnosti integrirane nastave mogu se obraditi nakon odlaska na terensku nastavu, ali isto tako, učenike treba pripremiti neposredno prije odlaska kako bi znali što očekivati na terenskoj nastavi, dati zadatke na što trebaju obratiti pozornost. Nakon terenske nastave postoje i različiti načini vrednovanja učenika, a to su: umne mape, nastavni listići, izložba materijala, kvizovi, križaljke itd.

6. ISTRAŽIVANJE ZASTUPLJENOSTI PROVOĐENJA GLAZBENE TERENSKJE NASTAVE U OSNOVNIM ŠKOLAMA REPUBLIKE HRVATSKE

6.1. Predmet istraživanja

Budući da je kolegij Glazbena kultura prirodno sadržaja usko vezan za praktičan rad i terensku nastavu koja oblikuje iskustvo, provedeno je istraživanje kojim se nastojala utvrditi razina provođenja same terenske nastave u okviru predmeta Glazbena kultura te njeni odgojno-obrazovni učinci s ciljem unaprjeđenja i osvještavanja istih u odgojno-obrazovnim institucijama. Anketnim upitnikom ispitani su učitelji razredne nastave s područja cijele Hrvatske, a sadržaj upitnika temeljio se na stavovima i promišljanjima o važnosti Glazbene kulture i s njom povezane terenske nastave. Važna karakteristika anketnog upitnika bila je procjena kompetencija djelatnika razredne nastave te njihova osviještenost o važnosti predmeta Glazbene kulture i važnosti provođenja terenske nastave.

Predmet ovog istraživanja je zastupljenost provođenja glazbene terenske nastave u osnovnim školama Republike Hrvatske.

Struktura istraživanja sastoji se od empirijskog i teorijskog djela. U teorijskom dijelu izneseni su teorijski koncepti o terenskoj nastavi i njenom utjecaju na odgoj i emocionalno raspoloženje učenika. Empirijski dio odnosi se na samo istraživanje i izučavanje provođenja terenske nastave Glazbene kulture te na stavove i kompetencije učitelja razredne nastave. U drugom dijelu empirijske strukture rada, nalaze se detaljni rezultati istraživanja.

Osim na obrazovne ciljeve i zadaće, terenska nastava usmjerena je i na poučavanje učenika odgojnim zadacima. Cilj odlaska na terensku nastavu je zorno učenje u izvornoj stvarnosti te omogućavanje stjecanja neposrednih iskustava i doživljaja. Odlazak na terensku nastavu osim motiviranja i inspiriranja, djeci omogućuje trajna znanja i vještine. Terenska nastava učenicima pruža izgradnju veze između teorije i realnog svijeta te pruža iskustvo koje se ne može doživjeti u školi.

Ovaj diplomski rad istražuje zastupljenost terenske nastave i količinu njezinog provođenja u nižim razredima osnovne škole.

6.2. Cilj istraživanja

Cilj ovog rada bio je ukazati na važnost iskustvenog učenja na terenskoj nastavi, kako za učenike tako i za učitelje te provesti ispitivanje u svrhu prikupljanja podataka o svijesti odgojno-obrazovnih djelatnika vezano za tematiku važnosti terenske nastave te provođenje iste. Terenska nastava je izuzetno važna u današnjem društvu jer su djeca više usmjerena na aktivnosti koje se odvijaju u zatvorenom prostoru zahvaljujući razvoju tehnologije. Njome se omogućuje oblik učenja u neposrednoj životnoj stvarnosti te takav način rada potiče znatiželju, učenje kroz iskustvo, otkrivanje i istraživanje. Cilj istraživanja bio je utvrditi u kojoj mjeri je zastupljeno provođenje terenske nastave glazbene kulture, na koje načine se provodi te jesu li djelatnici osnovnih škola upoznati s važnošću provođenja terenske nastave.

6.3. Zadatci istraživanja

Zadatci istraživanja su sljedeći:

- 1) Utvrditi pojavnost provođenja terenske nastave u osnovnim školama.
- 2) Provjeriti stajališta ispitanika o važnosti terenske nastave.
- 3) Utvrditi načine provođenja terenske nastave.
- 4) Utvrditi utjecaj glazbe na emocije učenika

6.4. Hipoteze

Terenska nastava kao jedan vid van školskog učenja predložena je u Kurikulumu.

Pretpostavlja se da:

- Učitelji vode učenike na terensku nastavu glazbenog sadržaja.
- Učenici su nakon terenske nastave ushićeni viđenim i doživljenim.
- Za glazbenu terensku nastavu učitelji vode učenike najčešće u kazalište ili koncertnu dvoranu, odnosno u mjesta u kojima je moguća najkvalitetnija akustička izvedba.

6.5. Postupak i instrumenti istraživanja

Podaci su prikupljeni postupkom anketiranja. U svrhu prikupljanja podataka korišten je on-line anketni upitnik putem Google obrasca. Podaci su prikupljeni u razdoblju od 15.3.2023. do 31.3.2023. Anketa se sastoji od čestica otvorenog i zatvorenog tipa pitanja, primjene 5-stupanjske skale Likertova tipa te čestica kombiniranog tipa.

6.6. Osobnosti uzoraka istraživanja

Istraživanje je provedeno u 21 županiji, a anketu je popunilo 113 ispitanika. Pritom valja naglasiti da nisu svi ispitanici odgovorili na svako pitanje.

Uzorak istraživanja čine učitelji razredne nastave. Broj sudionika istraživanja, s obzirom na županiju iz koje dolaze, prikazan je u Tablici 2. Svoje odgovore ponudilo je 112 sudionika istraživanja.

Tablica 2. Broj sudionika istraživanja po županijama

Županija	Broj ispitanika (f)	Postotak (f%)
Međimurska	12	10,7 %
Koprivničko-križevačka	34	30,3 %
Varaždinska	2	1,8 %
Grad Zagreb	5	4,5 %
Krapinsko-zagorska	4	3,6 %
Bjelovarsko-bilogorska	5	4,5 %
Virovitičko-podravska	1	0,9 %
Osječko-baranjska	2	1,8 %
Požeško-slavonska	1	0,9 %
Vukovarsko-srijemska	6	5,2 %
Brodsko-posavska	1	0,9 %
Sisačko-moslavačka	1	0,9 %
Karlovačka	2	1,8 %
Primorsko-goranska	5	4,5 %
Istarska	11	9,8 %
Zadarska	5	4,5 %
Dubrovačko-neretvanska	7	6,2 %
Zagrebačka	4	3,6 %
Ličko-senjska	1	0,9 %
Šibensko-kninska	1	0,9 %
Splitsko-dalmatinska	2	1,8 %

U Tablici 2. može se uočiti da najveći broj sudionika istraživanja dolazi iz Koprivničko-križevačke županije, njih 34 ili 30,3 % potom slijede Međimurska županija s 12 ispitanika, odnosno 10,7 % ispitanika te Istarska županija s 11 anketiranih odnosno 9.8 %. Po jedan sudionik istraživanja ili 0.9 % dolazi iz 6 županija: Virovitičko-podravske, Požeško-slavonske, Brodsko-posavske, Sisačko-moslavačke, Ličko-senjske i Šibensko-kninske.

Sljedeća osobitost uzorka odnosila se na broj stanovnika mjesta u kojem su sudionici istraživanja zaposleni. Navodimo da je odgovore, uz ovu demografsku činjenicu, dalo 112 ispitanika. Ova je osobitost uzorka prikazana u tablici 3.

Tablica 3. Veličina mjesta zaposlenja.

Veličina mjesta po broju stanovnika (f)	Postotak (f%)
do 1000 stanovnika	21,4 %
do 5000 stanovnika	26,8 %
do 10.000 stanovnika	9,8 %
od 10.000 do 50.000 stanovnika	23,2 %
od 50.000 do 100.000 stanovnika	15,2 %
veće od 100.000 stanovnika	0 %
veće od 200.000 stanovnika	3,4 %

Iz Tablice 3. vidljivo je da najveći broj sudionika istraživanja (26,9 %) dolazi iz naselja koja broje više od 1 000, a manje od 5 000 stanovnika. Slijede ispitanici (23,3 %) koji žive u naseljima s brojem stanovnika većim od 10 000, a manjim od 50 000 stanovnika. Najmanji broj ispitanika (3.4 %) dolazi iz područja s više od 100 000 stanovnika.

7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Prva zavisna varijabla, odnosno čestica o kojoj su se izjašnjavali sudionici istraživanja bavila se institucijama, odnosno prostorima u kojima se održavaju glazbeni programi. Ispitanicima je dana mogućnost višestrukog odabira odgovora. Odgovore uz ovu česticu ponudilo je 113 ispitanika s ukupno 331 odabranim odgovorom. Dobiveni podaci prikazani su u Tablici 4.

Tablica 4. Institucije/prostorije održavanja glazbenih programa

Mjesto održavanja	Broj odabranih odgovora (f)	Postotak (f%)
Hrvatsko narodno kazalište	10	8,8 %
Istarsko narodno kazalište	11	9,7 %
Kazalište	22	19,5 %
Koncertna dvorana	20	17,7 %
Kino dvorana	30	26,5 %
Muzej	20	17,7 %
Sportska dvorana	43	38,1 %
Školska dvorana	47	41,6 %
Gradska/općinska dvorana	21	18,6 %
Vjerski prostori	43	38,1 %
Prostorije/zgrade manjina	11	9,7 %
Prostorije/zgrade KUD-a	37	32,7 %
Drugo	16	14,2 %

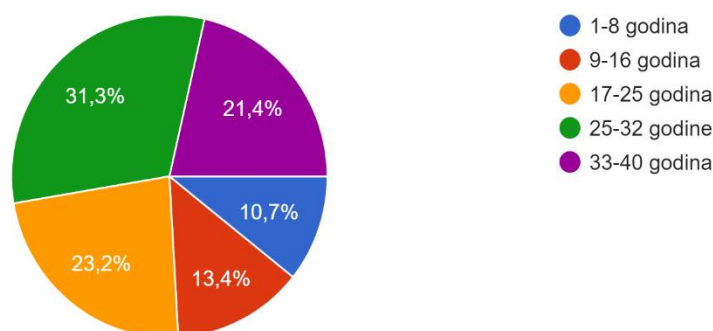
Prema podacima iz Tablice 4. sudionici istraživanja navode da se glazbeni programi najviše održavaju u školskim dvoranama i za tu opciju opredijelilo se 41.6 % ispitanika. 38,1 % ispitanika navodi da se glazbeni programi održavaju u sportskim dvoranama i vjerskim prostorima, 8.8 % sudionika istraživanja izjasnilo da se glazbeni programi održavaju u Hrvatskom narodnom kazalištu, a 9,7 % u Istarskom narodnom kazalištu. Općenito u kazalištu izjasnilo se 19.5 %, u koncertnim dvoranama 17.7 %, a za opciju „drugo“ opredijelilo se 14.2 % ispitanika.

Sljedeća čestica povezana je sa prethodnom česticom. Od ispitanika, koji su uz prethodnu česticu odgovorili s "drugo", tražilo se da navedu institucije i prostore koji u njihovu mjestu prebivanja služe za održavanje glazbenih programa. Neki od navedenih institucija i prostora bili su: Dom hrvatskih branitelja, glazbena škola, mjesni dom, otvoreni prostori i prostori škole.

Na Grafikonu 1. prikazani su podaci vezano za duljinu rada u razrednoj nastavi. Odgovore je ponudilo 112 sudionika istraživanja. Iz grafičkog prikaza može se uočiti da je najveći broj sudionika istraživanja u razrednoj nastavi, njih 31,3 % ostvario od 25 do 32 godine radnog staža, slijede oni sa stažem od 17 do 25 godina 23.2 %, dok je najmanje sudionika istraživanja 10.7 %, koji su u razrednoj nastavi ostvarili od jedne do osam godina radnog staža.

Koliko godina radite u razrednoj nastavi ?

112 odgovora

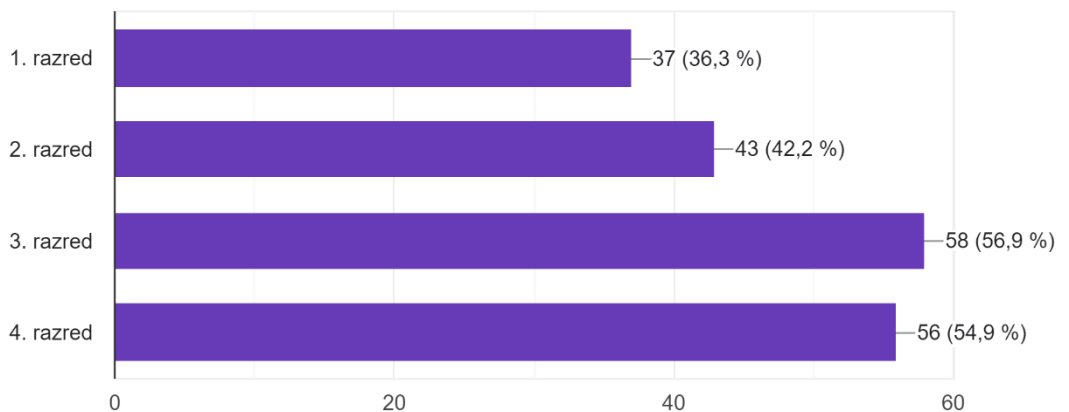

Grafikon 1. Radni staž ispitanika u razrednoj nastavi.

Sljedećom česticom ispitana je razina provođenja glazbene terenske nastave s obzirom na razred i dobiveni podatci prikazani su na Grafikonu 2. Odgovore su ponudila 102 sudionika istraživanja. Pritom je ispitanicima dana mogućnost višestrukog odabira odgovora.

U kojem razredu vodite učenike na glazbenu terensku nastavu?

102 odgovora

Grafikon 2. Prikaz vođenja na glazbenu terensku nastavu u odnosu na razred

Može se primijetiti da najveći broj ispitanika svoje učenike ponajviše vodi na terensku nastavu u 3. i 4. razredu dok se terenska nastava u tu svrhu u nešto manjoj mjeri prakticira u 1. i 2. razredu.

U svrhu ustanovljivanja učestalosti provođenja glazbene terenske nastave na godišnjoj razini postavljena je čestica o broju realizacije takvog organizacijskog oblika nastave. Uz ovu česticu svoje je odgovore dalo 112 ispitanika, a rezultati su prikazani u Tablici 5.

Tablica 5. Učestalost vođenja učenika na glazbenu terensku nastavu.

Učestalost provođenja terenske nastave tijekom godine (f)	Postotak (f%)
nikada	22,3 %
jednom godišnje	55,4 %
dva puta godišnje	21,4 %
tri ili više puta godišnje	0,9 %

Najveći broj sudionika istraživanja, njih 55,4 % izjavilo je da svoje učenike vodi jednom godišnje na terensku glazbenu nastavu, 22,3 % ispitanika ne vodi nikada, 21,4 % vodi učenike dva puta godišnje, a 0,9 % svoje učenike vodi tri ili više puta godišnje.

Sljedeća čestica o kojoj su se izjašnjavali sudionici istraživanja odnosila se na činitelje koji utječu na odabir sadržaja za terensku glazbenu nastavu. Odgovore je ponudilo 108 ispitanika, a rezultati su prikazani u tablici 6.

Tablica 6. Čimbenici odabira sadržaja za terensku nastavu.

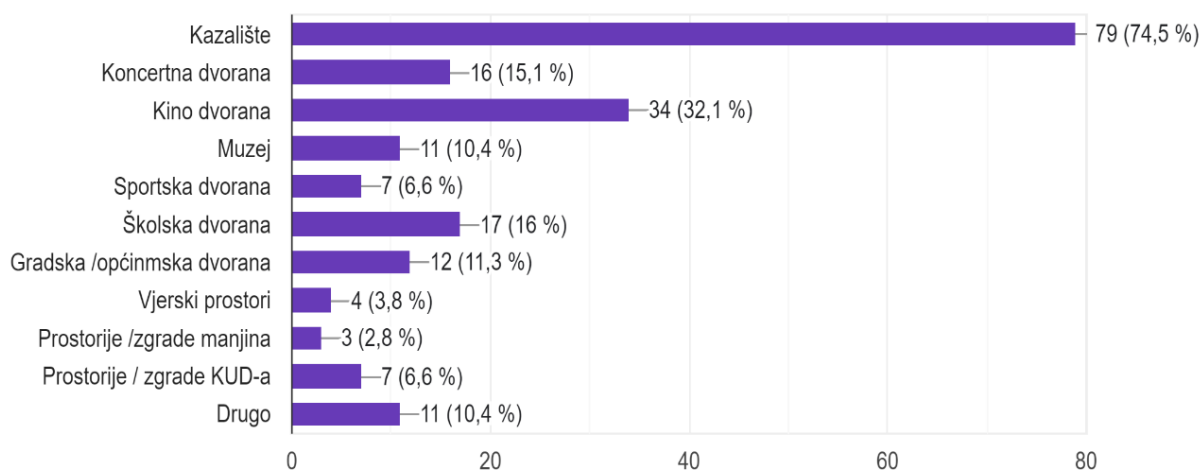
Čimbenici utjecaja na odabir sadržaja (f)	Postotak (f%)
zanimljivost sadržaja	25 %
povezanost sadržaja s nastavnim jedinicama	32,4 %
cijena	4,6 %
odgojno-obrazovni učinci terenske nastave	30,6 %
drugo	7,4 %

Za 32,4 % sudionika istraživanja najvažniji činitelj za odabir sadržaja terenske nastave je povezanost programskog sadržaja predstave s propisanim nastavnim sadržajem. Važnosti odgojno-obrazovnih učinaka terenske nastave pridaje 30,6 % ispitanika dok je za 4,6 % sudionika istraživanja cijenu odlučujući čimbenik pri odabiru sadržaja terenske nastave. Ispitanici koji su se opredijelili za mogućnost „drugo“, navode sljedeće čimbenike koji su utjecali na odabir te mogućnosti: primjerenost ponude određenom uzrastu, vrsta ponude.

Kako bismo doznali kamo sudionici istraživanja vode svoje učenike na terensku nastavu glazbene kulture, dana je sljedeća čestica na izjašnjavanje, a odnosila se na okruženje u kojem se održava terenska nastava. Na ovo pitanje odgovore je dalo 106 ispitanika i pritom su imali mogućnost višestrukog odabira odgovora. Rezultati su prikazani na Grafikonu 3.

Gdje vodite učenike na glazbenu terensku nastavu ?

106 odgovora

Grafikon 3. Mjesto odlaska na glazbenu terensku nastavu.

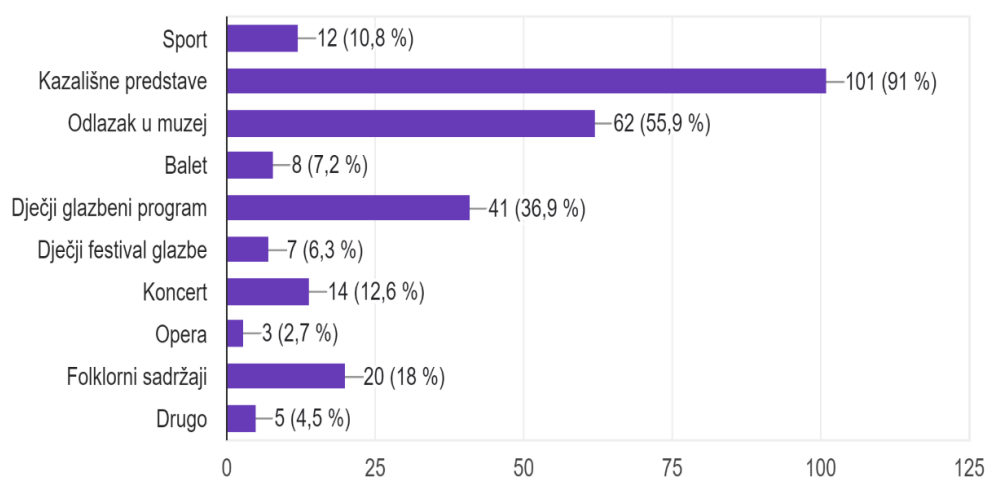
Najviše ispitanika, čak 74,5 % kao okruženje u koje vode svoje učenike na glazbenu terensku nastavu odabralo je kazalište, kino dvoranu odabralo je 32,1 % ispitanika, školsku dvoranu 16%, koncertnu dvoranu 15,1 %, gradsku vijećnicu 11,3 %, a za muzej i mogući odgovor „drugo“ opredijelilo se 10,4 % ispitanika. Za sve ostale ponuđene lokacije (okruženja) opredijelilo se od 2,8 % do 6,6 % ispitanika.

Sadržaji na koje će sudionici istraživanja voditi svoje učenike, bila je sljedeća čestica postavljena na izjašnjavanje.

Vezano za ovu česticu odgovore je dalo 111 ispitanika i pritom su imali mogućnost višestrukog odabira odgovora. Dobiveni podatci prikazani su na Grafikonu 4.

Koje sadržaje birate za terensku nastavu ?

111 odgovora

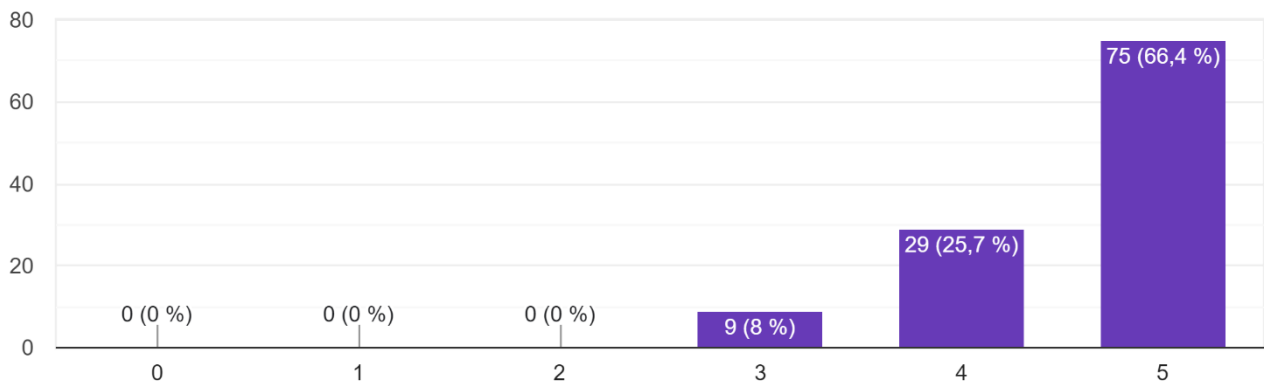
Grafikon 4. Sadržaji birani za terensku nastavu.

Najveći broj ispitanika istraživanja 91 % opredijelio se za sadržaje kao što su kazališne predstave, za odlaske u muzej 55,9 %, dječje glazbene sadržaje 36,9 %, a ostali sadržaji zastupljeni su s manje od 20 %. Ispitanici koji su svoj odgovor označili s „drugo“, njih 4,5 % naveli su sljedeće sadržaje: Kulturno-povijesne spomenike (2,4 %), smotre dječjeg stvaralaštva (1 %), Dan grada i Dan sporta (1,1 %).

Mišljenje odgojno-obrazovnih djelatnika o utjecaju terenske nastave glazbene kulture na socijalni razvoj učenika propitivana je sljedećom česticom i pritom je 113 ispitanika ponudilo svoje odgovore. Dobiveni podatci prikazani su na Grafikonu 5. Najveći postotak ispitanika, njih 66,4 % kao odgovor označio je onaj pod broj 5 i prema njihovu mišljenju terenska nastava u najvećoj mjeri utječe na socijalni razvoj učenika. Neznatno više od jedne četvrtine ispitanika opredijelilo se za odgovor pod brojem 4, tako da 25,7 % ispitanika smatra da je terenska nastava važan čimbenik koji utječe na socijalni razvoj djeteta, dok se 8 % ispitanika opredijelilo za odgovor pod brojem 3 i smatra da terenska nastava ne utječe, niti bitno utječe na socijalni razvoj djeteta

U kojoj mjeri smatrate da terenska nastava utječe na socijalni razvoj učenika ?

113 odgovora

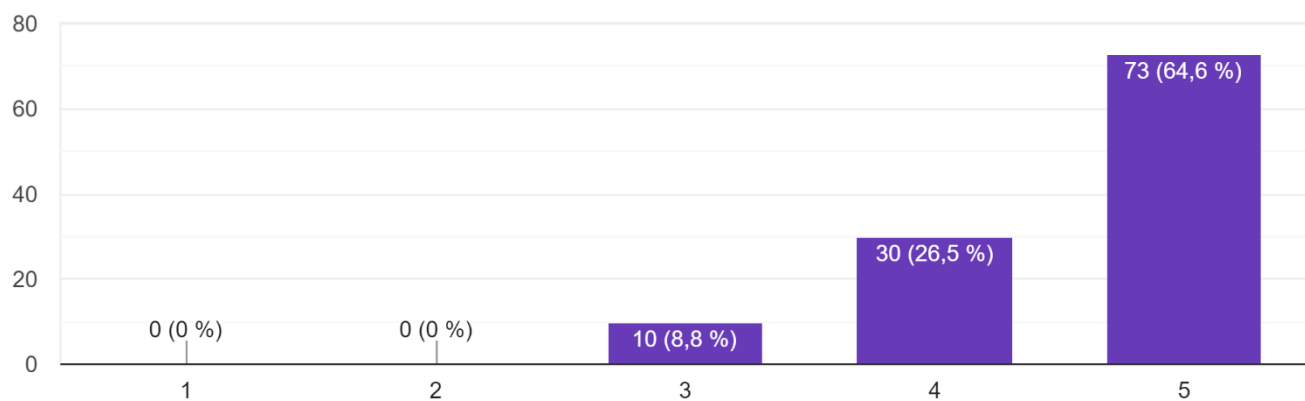

Grafikon 5. Utjecaj terenske nastave na socijalni razvoj učenika.

Sljedeća čestica odnosila se na utjecaj terenske nastave na emocionalni razvoj učenika. Odgovore uz ovu česticu ponudilo je 113 ispitanika. Rezultate su prikazani na Grafikonu 6.

U kojoj mjeri smatrate da terenska nastava utječe na emocionalni razvoj učenika ?

113 odgovora

Grafikon 6. Utjecaj terenske nastave na emocionalni razvoj učenika.

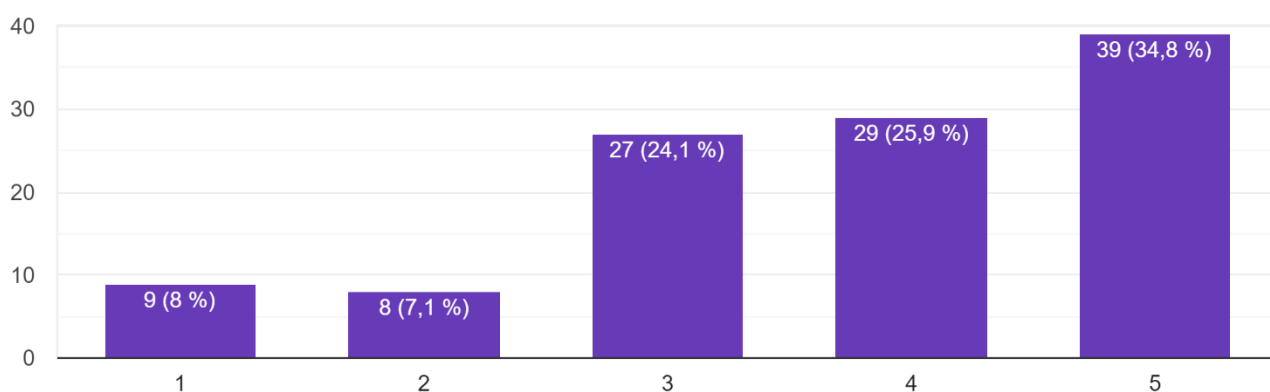
Najveći broj sudionika istraživanja 64,6 % označio je broj 5 koji ukazuje da terenska nastava u najvećoj mjeri utječe na emocionalni razvoj učenika. 26,5 % ispitanika označilo je broj 4 što znači da terenska nastava utječe na emocionalan razvoj djeteta u određenoj mjeri, dok se 8,8 % ispitanika opredijelilo se za opciju pod brojem 3 prema kojoj terenska nastava ne utječe na emocionalni razvoj učenika.

Sudionicima istraživanja dana je na izjašnjavaње česticu koje se odnosi na stav o utjecaju terenske nastave na približavanje glazbe djeci. Dobiveni su odgovori od 112 ispitanika. Njih 99,1 % stava je da terenska nastava utječe na približavanje glazbe djeci, dok 0,9 % ispitanika smatra da terenska nastava niti utječe niti ne utječe na približavanje glazbe djeci.

Na izjašnjavaње sudionicima istraživanja dano je sljedeće pitanje: U kojoj mjeri učitelji razredne nastave povezuju terensku nastavu glazbene kulture s ostalim nastavnim predmetima? Dobiven je odgovor od 112 ispitanika, a rezultati su prikazani na Grafikonu 7.

U kojoj mjeri koristite glazbenu terensku nastavu u korelaciji s ostalim predmetima?

112 odgovora

Grafikon 7. Korelacija glazbene terenske nastave s ostalim predmetima.

Iz prikaza na Grafikonu 7. vidljivo je da se najveći broj sudionika istraživanja 34,8 % opredijelio za opciju označenu brojem 5 koja kazuje da sudionici istraživanja terensku nastavu glazbene kulture povezuju s ostalim nastavnim predmetima u potpunosti. 25,9 % ispitanika opredijelilo se za broj 4 koji naznačuje da učitelji terensku nastavu glazbene kulture povezuju s ostalim nastavnim predmetima u nešto manjoj mjeri, dok 24,1 % ispitanika povezanost s ostalim nastavnim predmetima koriste u još manjoj mjeri. 7,1 % sudionika istraživanja terensku nastavu glazbene kulture povezuje neznatno s ostalim nastavnim predmetima, a tek 8 % ispitanika kazuje da ne koriste povezanost terenske nastave glazbene kulture s drugim predmetima.

U želji da saznamo stavove i promišljanja sudionika istraživanja vezano uz korištenje povezanosti terenske nastave glazbene kulture pojedinačno s ostalim nastavnim predmetima koji se izučavaju u razrednoj nastavi, tražili smo od ispitanika da se izjasne upravo o tome. Dobiveni podaci prikazani su u Tablici 7.

Tablica 7. Povezanost terenske nastave glazbene kulture s ostalim nastavnim predmeta u razrednoj nastavi.

Nastavni predmet	Povezanost (u postotcima)				
	Nema je	Slaba	Osrednja	Dobra	Potpuna
Hrvatski jezik	5,3	6,2	15,9	34,5	38,1
Matematika	15,9	29,2	29,2	10,6	15,1
Priroda i društvo	7,1	8,8	23,9	28,3	31,9
Likovna kultura	7,1	7,1	13,3	34,5	38,1
Tjelesna kultura	6,2	7,1	15,9	31,9	38,9

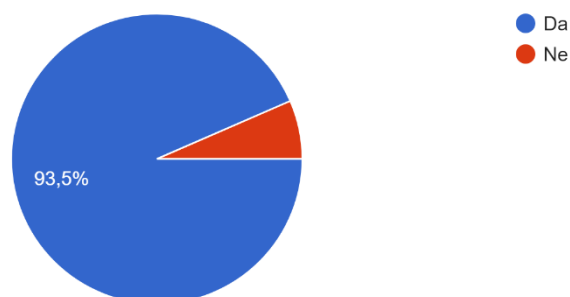
Iz Tablice 7. vidljivo je da čak 45,1 % ne uočava povezanost između terenske nastave glazbene kulture i matematike (povezanosti nema za 15,9 % ispitanika, a za 29,2 % ta povezanost je slaba). Za ostale nastavne predmete navedeno povezanost osjetno je kvalitetnija, tj. bolja. Tako je, na primjer, ona za hrvatski jezik i likovnu kulturu dobra (34,5 %) odnosno potpuna (38,1 %) što znači da je 72,6 % ispitanika stava da su te dvije povezanosti dobre, odnosno u potpunosti prisutne. Integracija terenske nastave glazbene kulture i tjelesnog i zdravstvenog odgoja je također kvalitetnija, tj. za 31,9 %

ispitanika ona je dobra, a za 38,9 % potpuna. Može se zaključiti da je 70,8 % ispitanika stava i promišljanja da je povezanost među terenskom nastavom glazbene kulture i tjelesne kulture na zavidnoj razini.

Kako bismo dobili stavove i promišljanja sudionika istraživanja o učincima glazbe na učenike, ispitanicima smo postavili pitanje vezano uz odgojno-obrazovne učinke glazbe. Na ovo pitanje odgovorilo je 56 ispitanika. Kao primjer učinka glazbe na učenike ispitanici navode da utječe na odabir glazbe koju učenici slušaju, na njihovo raspoloženje i emocije, na razvoj samopouzdanja i osjećaj za glazbu, razvija kulturu u kulturološko ponašanje u ustanovama, proširuje znanja iz kulture, utječe na socijalan razvoj i razvoj estetskih vrijednosti.

Sljedeća čestica koja je sudionicima istraživanja dana na izjašnjavanje odnosila se na promjenu raspoloženja učenika nakon terenske nastave. Na ovo pitanje odgovorilo je 107 ispitanika, i dobiveni podaci prikazani su na Grafikonu 8. Tako je 93,5 % ispitanika primijetilo promjenu raspoloženja učenika nakon terenske nastave glazbene kulture, dok njih 6,5 % nije uočilo nikakve promjene u raspoloženju učenika nakon terenske nastave.

Jeste li primijetili promjenu raspoloženja učenika nakon posjete glazbenoj terenskoj nastavi ?
107 odgovora

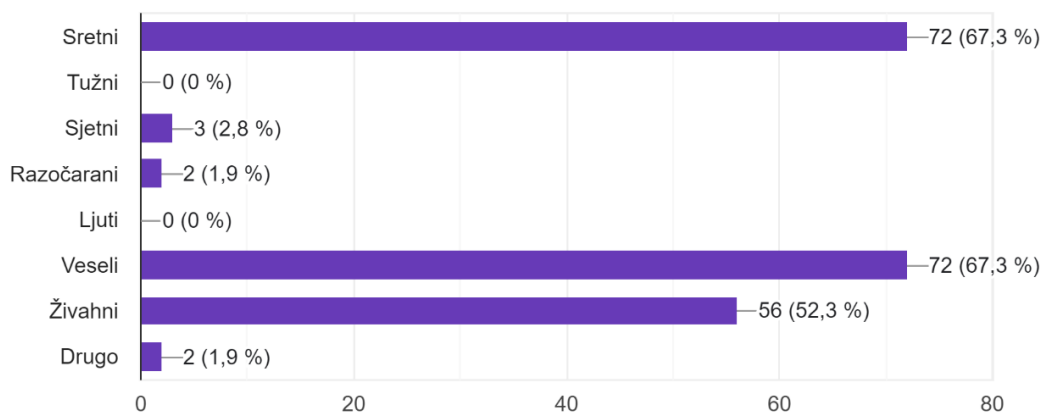

Grafikon 8. Promjena raspoloženja učenika nakon posjete glazbenoj terenskoj nastavi.

Sljedeća čestica bila je u uskoj sprezi s prethodnom i njome smo tražili izjašnjavanje sudionika istraživanja vezano uz promjene koje su kod učenika/sudionika terenske nastave nastale, tražeći da se opredijele za jedan od ponuđenih mogućih odgovora. Dobiveni podaci prikazani su na Grafikonu 9.

Kakvog su raspoloženja bili učenici nakon glazbene terenske nastave?

107 odgovora

Grafikon 9. Raspoloženje učenika nakon glazbene terenske nastave.

Više od dvije trećine sudionika istraživanja 67,3 % izjavilo je da su učenici nakon terenske nastave glazbene kulture bili sretni i jednako tako veseli; a 52,3 % ispitanika odgovorilo je da su učenici bili živahni. Onih učenika koji su bili tužni i ljuti nije bilo dok je razočaranih bilo 1,9 %, odnosno sjetnih 2,8 %.

Posljednjom česticom u anketnom upitniku od sudionika istraživanja se tražilo da nabroje neke naslove glazbenih programa koje su posjetili s učenicima. Mogućnost odgovora na toj čestici otvorenog tipa dalo je 64 ispitanika. S obzirom na broj odgovora, odgovori su grupirani.

Kazališne tematske predstave: *Ljepotica i zvijer*, *Vuk i sedam kozlića*, *Šuma Striborova*, *Ježeva kućica*, *Mačak u čizmama*, *Pinokio*, *Kralj lavova*, *Peča i vuk*, *Judita*, *Pipi Duga Čarapa*.

Balet: *Orašar*.

Plesna smotra: *Veseli ritam pokreta*.

Bilo je i onih odgovora koji su se odnosili na koncerte glazbenih škola.

8. ZAKLJUČAK

Glazba ima važnu ulogu u razvoju pojedinca. Ona utječe na kreativnost, koncentraciju, kognitivni i emocionalni razvoj, društveni razvoj, motoričke sposobnosti te apstraktno mišljenje. . Kako bi učenici što bolje stekli sposobnosti, znanja i vještine i stvorili nove načine učenja, nastava se ne bi smjela zasnivati samo na programskom zatvorenom tipu nastave koja se sastoji od frontalnog oblika rada, već bi trebala uključivati i terensku nastavu uz pomoć koje učenici ostvaruju nove načine učenja, sabiru podatke te povezuju život, rad i učenje kroz iskustvo. Anketnim upitnikom najveći broj sudionika istraživanja, njih 55,4 % izjavilo je da svoje učenike vodi jednom godišnje na terensku glazbenu nastavu, 21,4 % ispitanika učenike na terensku nastavu vodi dva ili tri puta dok 22, 3 % ispitanika svoje učenike na terensku nastavu glazbene kulture ne vode nikada. Prema tim rezultatima možemo zaključiti da učitelji ne provode terensku nastavu u dovoljnoj mjeri. Rezultat toga je nedovoljan senzibilitet za uživanje glazbe u ulozi aktivnog slušatelja, što u konačnici za posljedicu ima slabu posjećenost operama i kazalištima. Promatrajući ovaj fenomen iz perspektive ekonomije iskustva, odgovor na predloženi problem može se pronaći u području čiji bi cilj bio kreiranje inovativnih rješenja za razvoj publike te približavanje klasične glazbe mladoj publici na nove načine kako bi se uklonila njezina averzija prema tom tipu glazbe.

Sukladno tome, mladi bi prilikom usvajanja glazbenih sadržaja doživjeli više od korisničkog iskustva te bi na taj način u kasnijoj dobi stvarali zdraviji i bolji svijet razaznajući glazbu na temelju dosadašnjih iskustva i doživljaja.

9. POPIS LITERATURE

1. Bjelinski, B. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2023.-2024., pristupljeno 7.3.2024.
<https://www.enciklopedija.hr/clanak/bjelinski-bruno>
2. Britten, B. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024., pristupljeno 7.3.2024.
<https://www.enciklopedija.hr/clanak/britten-benjamin>
3. Barber, S. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024., pristupljeno 7.3.2024.
<https://www.enciklopedija.hr/clanak/barber-samuel>
4. Beethoven, L. v. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024., pristupljeno 20.2.2024.
<https://www.enciklopedija.hr/clanak/beethoven-ludwig-van>
5. Brlić-Mažuranić, I. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024., pristupljeno 20.2.2024.
<https://www.enciklopedija.hr/clanak/brlic-mazuranic-ivana>
6. Collodi, C. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024., pristupljeno 20.2.2024.
<https://www.enciklopedija.hr/clanak/collodi-carlo>
7. Čajkovski, P. I. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024., pristupljeno 20.2.2024.
<https://www.enciklopedija.hr/clanak/cajkovski-pjotr-iljic>
8. Dobrota, S. , Reić-Ercegovac, I. (2016.) Zašto volimo ono što slušamo, Filozofski fakultet u Splitu, Split.
9. Dusper, Z. <https://www.hds.hr/clan/dusper-zvonimir/> , pristupljeno 20.2.2024.
10. Gortan-Carlin, I.P., Morović, Ž. i Krajnović, A. (2023.), Inovativni modeli izvedbe opere u kontekstu kreiranja korisničkog iskustva – primjer opere La Traviata. *Oeconomica Jadertina*, 13 (2), 50-68. <https://doi.org/10.15291/oec.4241>
11. Husanović-Pejnović, D. (2011.), Održivi razvoj i izvanučionička nastava u zavičaju, Sveučilište u Rijeci, Zagreb.
12. Kutnar, M. (2022.), *Ekonomija doživljaja u kulturi i kreativnoj industriji* (Diplomski rad), Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija, preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:116:093250>
13. Lukša, Ž., Žamarija, M., Dragić Runjak, T., Sinković, N. (2014.), *Terenska nastava prirode i biologije u osnovnoj školi*.
14. Levitin, D. (2016.), *Mozak i muzika*, Vuković & Runjić, Zagreb.
15. Meixner, J.J. , (2018.) , *Glazba kao lijek*, Tisak INTERGRAFIKA-TTŽ d.o.o., Zagreb
16. Marković, A. (2018.), *Amygdala*, <https://klfm.org/amygdala/> , pristupljeno 8. 1. 2024.
17. Mozart, W. A. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024., pristupljeno 7.3.2024.

- <https://www.enciklopedija.hr/clanak/mozart-wolfgang-amadeus>
18. Nacionalni okvirni kurikulum za nastavni predmet Likovne kulture za osnovne škole i Likovne umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj (2019.), Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, pristupljeno 20.2.2024. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_162.html
 19. Nacionalni okvirni kurikulum za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (2019.), Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, pristupljeno 20.2.2024. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html
 20. Nacionalni okvirni kurikulum za nastavni predmet Prirode i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj (2019.), Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, pristupljeno 20.2.2024. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_147.html
 21. Nacionalni okvirni kurikulum za nastavni predmet Tjelesne i zdravstvene kulture za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (2019.), Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, pristupljeno 20.2.2024. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_27_558.html
 22. Nacionalni okvirni kurikulum za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i glazbene umjetnosti u Republici Hrvatskoj (2019.), Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, pristupljeno 11. 10. 2023. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_151.html
 23. Perrault, C. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024., pristupljeno 20.32.2024. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/perrault-charles>
 24. Svalina, V. (2015.) Kurikulum nastave glazbene kulture i kompetencije učitelja za poučavanje glazbe, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Osijek
 25. Skok, P. (2002.), Izvanučionička nastava, Pedagoški servis Lučko, Zagreb.
 26. Stella, (2000.), Stella, I. (2000,), Priprema i provedba školskih izleta, ekskurzija i putovanja, ZIB Mladost, Zagreb
 27. Službena stranica HNK Ivan pl. Zajc: <https://hnk-zajc.hr/sezona-23-24/> , pristupljeno: 19.2.2024.
 28. Službena stranica HNK Split: <https://www.hnk-split.hr/predstave>, pristupljeno: 19.2.2024.
 29. Službena stranica HNK Osijek: https://hnk-osijek.hr/program/?program_id=18 , pristupljeno: 19.2.2024
 30. Službena stranica HNK Šibenik: <https://hnsi.hr/sezona-2023-24/> , pristupljeno: 19.2.2024.

31. Službena stranica HNK Varaždin: <https://www.hnk.vz.hr/sezona-2023-24/> , pristupljeno: 19.2.2024.
32. Službena stranica HNK Zagreb: <https://www.hnk.hr/hr/repertoar/23-24/> , pristupljeno: 19.2.2024.
33. Službena stranica HNK Zadar: <https://www.hnk-zadar.hr/hr/sezona> , pristupljeno: 19.2.2024.
34. Sudar, D. (2017). Estetička svojstva i njihova izražajnost u glazbi (Diplomski rad), Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija, preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:111:046523>
35. Škojo, Tihana, "Osvrt na emocionalni aspekt slušanja glazbe", Diacovensia, vol. 29., br. 1., 2021, str. 91-108. <https://doi.org/10.31823/d.29.1.5>. Citirano 11.11.2023.
36. Škrbina, D. (2013.) Terapija i kreativnost, multidimenzionalni pristup u odgoju, obrazovanju, dijagnostici i terapiji, Veble Commerce, Zagreb.
37. Vidulin, S. , Plavšić, M. , Žauhar, V. (2020.), Spoznajno-emocionalno slušanje glazbe u školi, Muzička akademija u Puli, Pula
38. <https://www.hnk-split.hr/o-kazalistu/ansambl/detalj/article/veton-marevci>, pristupljeno:20.2.2024.
39. <https://www.hds.hr/clan/dusper-zvonimir/> , pristupljeno: 20.2.2024.

SAŽETAK

Radi pronalaska rješenja u pedagoškoj praksi i potrebom za suvremenijom i učinkovitijom nastavom, u radu je objašnjen značaj terenske nastave.

Kroz rad se objašnjava i utjecaj glazbe na emocionalno raspoloženje učenika koje u sklopu sa iskustvenim doživljajem kreira inovativno rješenje za razbijanje averzije prema klasičnoj glazbi i stvaranje korisničkog iskustva na temelju kojeg se u kasnijoj dobi stvara bolji i kvalitetniji svijet. U radu je provedeno i istraživanje o zastupljenosti provođenja terenske nastave u osnovnim školama Republike Hrvatske, prema čijim rezultatima možemo zaključiti da se terenska nastava ne provodi u dovoljnoj mjeri.

Ključne riječi: Terenska nastava, utjecaj glazbe na emocionalno raspoloženje, iskustveni doživljaj, istraživanje zastupljenosti provođenja glazbene terenske nastave u osnovnim školama Republike Hrvatske.

ABSTRACT

In order to find a solution in pedagogical practice and the need for modern and effective teaching, the importance of field teaching is explained in the paper. The paper also explains the influence of music on the emotional mood of students, which, in conjunction with the experiential experience, creates an innovative solution for breaking the aversion to classical music and creating a user experience based on which a better world is created later in life. The paper also carried out research on the prevalence of field teaching in elementary schools in the Republic of Croatia. According to results we can conclude that field teaching is not carried out to a sufficient extent.

Key words: Field teaching, the influence of music on emotional mood, experiential experience, research on the representation of conducting field music classes in elementary schools in the Republic of Croatia.